

Leesavond

De zekerheid van de zaligheid

1. De zekerheid door Gods belofte

4^e kwartaal 2021

WOORD VOORAF

Wat is de zekerheid van de zaligheid? Hoe kan ik zeker zijn van mijn zaligheid? Hoe weet ik dat ik tot Gods kinderen behoor?

Dit zijn belangrijke vragen, waarop men dikwijls geen antwoord weet. De verwarring over de zekerheid van de zaligheid is groot. De kennis, en vooral ook de bevindelijke kennis, van deze geestelijke zaak is gering. Als gevolg daarvan gaan veel kinderen van God hun weg zonder zekerheid en daarom ook zonder troost en vreugde.

Er heersen ook veel vreemde gedachten over het zeker zijn van je zaligheid. De gedachten over de zekerheid van de zaligheid worden te weinig beheerst door de Schrift en te weinig bepaald door wat onze 'oudvaders' daarover hebben geschreven. Allerlei meningen van mensen beheersen de gedachten over dit onderwerp.

Al deze onduidelijkheid heeft ds. C. Harinck bewogen het onderwerp 'de zekerheid van de zaligheid' aan de orde te stellen. Hij schrijft hierover: *"ik had voor ogen een theologische, een pastorale en ook bevindelijke uiteenzetting te geven over de rijke troost van de zekerheid van onze aanstaande zaligheid. Volgens deze drie benaderingen heb ik dit boek willen schrijven, tot onderwijs en troost in de verwarring die er over dit onderwerp heerst. Ik heb vooral geprobeerd om het pastoraal te houden. Daarom heb ik veel aandacht gegeven aan de wijze waarop de Heilige Geest de troost van de zekerheid van de zaligheid in de harten van de gelovigen werkt. Dat kon natuurlijk niet zonder een goed leerstellig fundament. Mijn streven was om het niet te ingewikkeld te maken. Aäron en Hur ondersteunden de armen van Mozes. Ik hoop dat dit boek de twijfelende christen mag ondersteunen, zodat men meer zal delen in de vreugde van Gods heil en nuttiger kan zijn in kerk en samenleving. De Heere moge dit werk, dat ik in mijn ouderdom nog mocht schrijven, zegenen"*.

Kapelle, juni 2019, ds. C. Harinck.

Dit boek, 'De zekerheid van de zaligheid', door ds. C. Harinck, willen wij D.V. in de volgende leesavonden behandelen, indien mogelijk:

Zekerheid door Gods beloften

Zekerheid door de merktekenen van de gelovigen

Zekerheid door de heiligmaking

Hoofdstuk 2 van dit boek, meningen over zekerheid van de zaligheid vanaf de Vroege Kerk t/m de opvattingen hierover van het christendom van vandaag, is als extra bijlage toegevoegd. Hier zijn geen vragen over gesteld maar het is een lezenswaardig hoofdstuk.

DE VRAAG NAAR ZEKERHEID

Heere, HEERE, waarbij zal ik weten, dat ik het erfelijk bezitten zal?

Een geoorloofde vraag

Vraag 1: We lezen dat Abraham de Heere een vraag stelde. Abraham geloofde toch Gods belofte? Hoe kon hij dan deze vraag stellen?

Vraag 2: Er zijn christenen die deze vraag nooit stellen. Noem enkele redenen waarom sommige christenen deze vraag niet stellen.

Vraag 3: Er zijn ook christenen die de vraag van Abraham wel stellen. Wat zijn de redenen waarom deze vraag door mensen gesteld wordt?

Vraag 4: Zacharias stelde dezelfde vraag als Abraham: Waarbij zal ik dat weten? Lukas 1:18. Waarom nam de Heere het Zacharias wel kwalijk dat hij deze vraag stelde en Abraham niet?

Vraag 5: Wat is DE grote vraag van het hart van gelovigen? Welke raad geeft ds. Harinck?

Geloofszekerheid, wat is dat?

Vraag 6: Sommige mensen vinden zulke vragen overbodig, ja zelfs ziekelijk. Waarom vinden deze mensen dat? Hebben ze gelijk?

Vraag 7: Waarom stellen andere mensen deze vraag, 'waarbij zal ik dit weten', wel?

Vraag 8: Leert de Bijbel dat Jezus voor alle mensen gestorven is?

Zekerheid is belangrijk

Vraag 9: Waarom is deze zekerheid zo belangrijk?

Vraag 10: Zekerheid is niet alleen belangrijk voor de eeuwigheid, maar is ook begeerlijk voor dit leven. Waarom ook voor dit leven? Noem verschillende redenen.

Vraag 11: Twijfel en onzekerheid werpen ook een verkeerd licht op de dienst des Heeren. Waarom?

De Bijbel over zekerheid

Vraag 12: Het Oude Testament bevat verschillende persoonlijke belijdenissen van zekerheid omtrent de eeuwige zaligheid. Kun je er enkele noemen?

Hier zien wij dat zekerheid niet iets is dat alleen in voorspoed wordt genoten. Juist in de donkerste omstandigheden komt aan het licht wat geloofszekerheid is.

Vraag 13: Wil dit zeggen dat zij dit verzekerd vertrouwen op God altijd beoefenden?

Vraag 14: Het Nieuwe Testament is hierin nog duidelijker dan het O.T. Jezus sprak over een klein geloof en een groot geloof. Heeft een klein geloof ook zekerheid in zich?

Vraag 15: De oudtestamentische gelovigen waren er zeer op gericht om in dit leven Gods gunst te ervaren. Die zegen behoorde bij het verbond dat God met Israël had gesloten. Toch overheerste de gedachte dat na de dood hun het eeuwige leven wachtte. Waar richtte het geloof van de christenen in het Nieuwe Testament zich op? Wat gaf de jonge kerk een vast en zeker fundament?

Zekerheid door Gods beloften

Vraag 16: Aan God kan geen meerdere eer worden toegebracht dan dat wij Hem vertrouwen. Abrahams vasthouden aan Gods belofte is ook om onzentwil in de Bijbel opgeschreven. Waarom?

Drie wegen tot zekerheid

Vraag 17: We spreken van drie wegen die tot zekerheid leiden. Zo lezen we dit ook in de reformatorische belijdenisgeschriften. Kun je ze alle drie noemen?

Gods beloften brengen tot zekerheid

Vraag 18: Wat was het nieuwe van de Reformatie ten opzichte van de Rooms Katholieke Kerk? lees ook het citaat van Luther, verklaring van de brief aan de Galaten, p.246.

Gods genadige gezindheid

Vraag 19: Vergeving, wat betekent dat?

Vraag 20: Wat was het gevolg van de roomse boeteprediking?

Vraag 21: Zekerheid is niet: zeker zijn van de oprechtheid van mijn berouw en de waarheid van mijn geloof. Calvijn veroordeelt het ongeloof. Het maakt God tot een leugenaar. Wanneer is iemand, volgens Calvijn, pas echt gelovig? Lees citaat Calvijn Instiutie, III.2.16.

Gods beloften en ons geloof

Vraag 22: Lees de eerste 2 alinea's van dit hoofdstukje. Hier lees je 2 meningen. Welke belangrijke bijbelse elementen worden hier gemist?

Vraag 23: Waarvoor is de wet nodig?

Vraag 24: God belooft de zaligheid niet aan ons omdat wij zo boetvaardig, ernstig, of vernedert zijn. Het gaat niet om onze waardigheid. Waarop richt zich Gods belofte van zaligheid in Christus?

Gevoel en zekerheid

Vraag 25: De zwaarste beproevingen doen het geloof vaster wortelen en te heerlijker uitkomen (ds.G.H.Kersten). Hebben de gelovigen altijd een troostvol gevoel van hun aanneming door God?

HOE DE HEILIGE GEEST VERZEKERT DOOR DE BELOFTEN

De noodzaak van het getuigenis van de Heilige Geest

Vraag 26: Het getuigenis van ons verstand en ons gevoel is dus niet genoeg. Waarom moet de Heilige Geest bij de belofte komen en in ons hart getuigen dat wij tot de kinderen Gods behoren? Waarom is dit nodig? de belofte van God is toch waar en betrouwbaar en afkomstig van God, Die niet liegen kan?

Vraag 27: 'Want gij hebt niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen: Abba, Vader!' (Rom. 8:15). Wij weten dikwijls geen raad met zulke teksten. Noem 2 redenen waarom dit zo is.

De Heilige Geest maakt de belofte persoonlijk

Vraag 28: Calvijn benoemt de zekerheid van de zaligheid als de tweevoudige werking van de Heilige Geest. Kun je deze twee werkingen van de Heilige Geest noemen? Lees ook de citaten van ds. Comrie en ds. Van der Groe.

De blijvende noodzaak van het getuigenis van de Heilige Geest

Vraag 29: Is de zekerheid van het geloof een zekerheid die nooit wordt aangevochten?

Vraag 30: De ervaring van het geloof bevat veel paradoxen, tegenovergestelde ervaringen. Kun je er een paar noemen?

DE VRAAG NAAR ZEKERHEID

Heere HEERE, waarbij zal ik weten, dat ik het erfelijk bezitten zal? Genesis 15:8.

Bovenstaande tekst is een vraag van Abraham aan God. God had Zijn belofte aan Abraham herhaald. Het was een geweldige belofte. God beloofde Abraham dat hij een zoon zou krijgen. En niet zómaar een zoon. God beloofde hem een zoon waaruit een groot volk zou voortkomen. De Heere zou dit volk het land Kanaän ten erfdeel geven. Maar het allergrootste was: de Messias zou uit het nageslacht van die zoon worden geboren. De moederbelofte uit Genesis 3:15 zou in Abrahams nageslacht worden vervuld.

Het was wel een moeilijk te geloven belofte. Sara, de vrouw van Abraham, was namelijk onvruchtbaar. Ze waren beiden ook al op leeftijd. Wanneer God, hier in Genesis 15, de eerder gedane belofte herhaalt, is Abraham 85 en Sara, zijn vrouw, 75 jaar oud. Het waren, ook naar die tijd gerekend, reeds oude mensen. Ze waren beiden ver boven de leeftijd dat er nog kinderen geboren konden worden. Toch geloofde Abraham de belofte van God. De Bijbel zegt ervan: 'En hij geloofde in de HEERE' (Gen. 15:6). Dat was een groot geloof! Naar menselijke maatstaven konden Abraham en Sara geen kinderen meer krijgen. Maar Abraham geloofde dat God Zijn belofte zou vervullen en dat voor de Heere niets onmogelijk was. Het getuigt van een groot vertrouwen in God.

Maar dan lezen we dat Abraham de Heere een vraag stelde. Hij zei: 'Heere HEERE, waarbij zal ik weten dat ik het erfelijk bezitten zal?' Hoe moeten we dit verstaan? Abraham geloofde toch Gods belofte? Hoe kon hij dan deze vraag stellen? De apostel Paulus wijst erop dat deze vraag niet voortkwam uit ongeloof. *'En hij heeft aan de belofenis van God niet getwijfeld door ongeloof'* (Rom. 4:20). Hij twijfelde niet aan God en ook niet aan Gods belofte. Toch vroeg hij de Heere om een tastbaar en zichtbaar teken dat zijn nageslacht Kanaän zou beërven en de Messias uit hem geboren zou worden. Het lijkt met elkaar in strijd te zijn. Hij geloofde God en toch vroeg hij om een teken. Er is hier echter geen sprake van tegenstrijdigheid. Abrahams vraag is geen vraag van ongeloof, maar een vraag naar bevestiging en ondersteuning van zijn geloof.

Een geoorloofde vraag

God heeft Abraham die vraag niet kwalijk genomen. Hij is er zelfs aan tegemoet gekomen. God maakte door middel van een zichtbaar offer een plechtig verbond met Abraham. Hij beloofde dat Hij het land Kanaän aan zijn nageslacht zou geven en de Messias uit zijn nageslacht zou geboren worden.

Abraham kreeg antwoord op zijn prangende vraag: 'Waarbij zal ik weten, dat ik het erfelijk bezitten zal?'

De vraag van Abraham is dus een geoorloofde vraag. Wanneer je door Gods belofte bent getroost, kan het daarna zo bestreden worden. Je zegt dan tot jezelf: Was het wel Gods belofte; heb ik mij niet bedrogen? Het was misschien wel een zoete ervaring, maar ook een bedrieglijke. Zo'n heerlijke belofte kan toch niet voor mij zijn, ik die zo'n groot zondaar ben? Twijfel begint aan je hoop te knagen. De blijdschap en verwondering die je hart vervulde toen God Zijn belofte tot je vrezend hart sprak, is verdwenen. De duivel roept je toe: het is alles bedrog. Dacht je dat God aan zo'n zondaar als jij bent een belofte zal doen? Je ziel zoekt dan naar bevestiging en ondersteuning. Je stelt dan dezelfde vraag als Abraham: 'Heere HEERE, waarbij zal ik weten, dat ik het erfelijk bezitten zal?'

Er is een bepaald soort christenen die deze vraag nooit stellen. Het is voor hen een vanzelfsprekende zaak dat zij straks de hemel zullen beërven. Zij hebben de Heere Jezus gevraagd om in hun hart te komen; zij hebben voor Hem gekozen en Hem aangenomen als hun persoonlijke Zaligmaker. Ze zijn er zeker van dat al hun zonden zijn vergeven, God hen heeft aangenomen tot Zijn kinderen en hun straks de hemel wacht.

Er zijn christenen die om andere redenen de vraag van Abraham niet stellen. Zij geloven niet dat zekerheid van je eeuwige zaligheid in dit leven mogelijk is. Zij zien dit als een zaak die alleen voor zeer bevoorrechte christenen is weggelegd. Het is niet voor de doorsnee gelovige. Om zekerheid van je zaligheid te bezitten, moet je een bijzondere bekeringsweg hebben gehad en tot een grote hoogte van geloof zijn gekomen. Zij zien zekerheid als een zaak zo hoog en onbereikbaar, dat zij er zelfs niet meer naar zoeken. Zij stellen zich tevreden met: misschien en hopelijk ga ik na mijn sterven naar de hemel.

Maar er zijn ook christenen die de vraag van Abraham wel stellen. De vraag naar zekerheid houdt hen bezig. Men vraagt zich af: Hoe kom ik aan de zekerheid van mijn behoud? Hoe kan ik zeker weten dat mijn bekering niet ingebeeld is en mijn geloof het ware geloof is? hoe kan ik weten dat mijn aanneming van Jezus als Zaligmaker meer is dan emotie en verstandskennis? Ben ik niet te gemakkelijk tot bekering gekomen en draagt mijn geloof wel het stempel van de Heilige Geest? Is Jezus ook voor mij gestorven? Wacht mij bij het sterven de zaligheid?

Wat een vragen! Vragen die getuigen van onzekerheid, verwarring en helaas ook van onkunde. Juist in bevindelijke kring, waar aangedrongen wordt op een persoonlijke bekering en een persoonlijk geloof in Christus, leven deze vragen. Wat is men dikwijls bang voor zelfbedrog! Wat vreest men voor een ingebeelde bekering! Wat twijfelt men aan de echtheid van zijn of haar

geloof en aan de juiste kennis van zonde en ellende! Wat wordt er dan geworsteld met onzekerheid en twijfel!

Welke weg moeten we hier inslaan? Ik meen dat we allereerst het voorbeeld van Abraham moeten volgen. We moeten met die vragen tot de Heere gaan en in Zijn Woord het antwoord zoeken. Dikwijls gaan we met die vragen alleen naar mensen toe. En zeker, dat mag ook wel. De Heere wil ons leren door andere gelovigen, die meer van de Heere hebben geleerd en geoefend zijn door strijd en lijden. Maar God moet de Eerste zijn en blijven tot Wie we ons wenden. De geschiedenis van Abraham leert ons dat de Heere ons dat vragen naar zekerheid niet kwalijk neemt. Als ons vragen maar lijkt op Abrahams vraag en niet op de vraag van Zacharias, de vader van Johannes de Doper. Zacharias stelde dezelfde vraag als Abraham: 'Waarbij zal ik dat weten? Want ik ben oud, en mijn vrouw is ver op haar dagen gekomen' (Luk. 1:18). Het was bij Zacharias echter geen vraag om ondersteuning, geen roepen zoals de vader van de maanzieke knaap: 'Ik geloof, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp' (Mark. 9:24). Zacharias geloofde de woorden van God niet.

Bij Abraham was het een geloofsvraag en geen ongeloofsvraag. Abraham vroeg om ondersteuning van zijn geloof, om een teken, niet uit wantrouwen of ongeloof, maar tot sterking van zijn geloof in Gods belofte. Met die vragen ben je bij God welkom.

Er waren bij Abraham grote moeilijkheden te overwinnen. Hij en Sara waren te oud om nog kinderen te krijgen. Bovendien was Sara onvruchtbaar. Zo zijn er aan onze kant misschien ook veel onmogelijkheden te overwinnen. Gods belofte van zaligheid, voor ieder die in Christus gelooft, kan zo moeilijk te geloven zijn. Vooral als we zien wie wij zijn voor God. Kan er vergeving zijn voor zo'n groot zondaar als ik ben? Heb ik niet te lang en te zwaar gezondigd? Wil de Heere Jezus mij wel ontvangen?

En ook al zijn we vertroost door het Evangelie en hebben we mogen zien dat er volheid van genade in Jezus Christus is, toch kan het zeker weten dat God door Christus onze God is geworden, zo betwijfeld worden. Ben ik echt wel bekeerd? Is mijn berouw wel het echte berouw? Is mijn geloof wel het ware geloof? Ben ik wel een kind van God, of maak ik dat mijzelf maar wijs? Ben ik echt gered, of is alles wat ik denk alleen gevolg van emotie, opvoeding en verstandelijke redenering? Dikwijls moet men tegen zichzelf zeggen: indien ik werkelijk wedergeboren was en het echte geloof bezat, zou de zonde dan nog zo'n macht over mij hebben? Dan zou ik toch heiliger zijn en niet zo door twijfel worden verscheurd? Had ik maar zekerheid. Onzekerheid, bestrijding en vrees voor zelfbedrog doen hen roepen met Abraham: 'Heere HEERE, waarbij zal ik weten, dat ik het erfelijk bezitten zal?'

Wat een troost om dan in de Bijbel te lezen dat God Abraham deze vraag niet kwalijk heeft genomen, maar hem in zijn strijd om de belofte te geloven, ondersteund heeft. De Heere weet wat maaksel wij zijn. In de strijd om zekerheid, mag je de Heere vrijmoedig vragen: 'Zeg tot mijn ziel: Ik ben uw Heil'(Ps. 35:3).

Laten we blij zijn dat de Bijbel eerlijk beschrijft dat Abraham ook moeite had om Gods belofte te geloven. In zijn vragen om een teken stortte Abraham zijn hart uit bij God. Hij legde zijn moeilijkheid aan de Heere voor. Het toont ons, zo leert ons Calvijn, hoe vriendschappelijk de relatie was tussen de Heere en Abraham. Het toont ons ook dat Abraham geen geloof had dat door geen enkele ongerustheid of onzekerheid werd gekweld.

Abraham brengt zijn ongerustheid waardoor hij innerlijk is bezwaard voor God. En daarom is dit bevragen van God eerder een bewijs van geloof dan een teken van ongelovigheid. Calvijn, commentaar op Genesis 15:8.

In plaats van een vreemde vraag of een overbodige vraag, is de vraag naar zekerheid een vraag die bij de gelovigen hoort. Mensen die niet bezorgd zijn over de redding van hun ziel, stellen die vraag niet. Gods beloften zeggen hen dan niet zo veel. Wanneer hun zonden hen aanklagen en alles hen veroordeelt, is Gods belofte van zaligheid echter het enige licht in de duisternis. Vooral de grote evangeliebelofte, dat ieder die in de gekruisigde Jezus gelooft, niet zal verderven, maar het eeuwige leven zal hebben (Dordtse Leerregels 2.50). De grote vraag van hun hart is echter: Geldt dit nu ook voor mij? Er is een diepe behoefte, een sterk verlangen naar zekerheid in het hart van alle gelovigen. Zij verlangen te weten dat Gods belofte voor hen is. Zij willen weten of zij behoren tot hen die God om Christus' wil tot Zijn kinderen heeft aangenomen. Het is hun niet genoeg te weten dat zij hopelijk of misschien tot de kinderen Gods behoren. Zij verlangen het zeker te weten. Wat komt Abraham met zijn vraag dan dicht bij ons te staan. Doe daarom wat Abraham deed. Stort je hart uit bij God en vraag: 'Heere HEERE, waarbij zal ik het weten?'

Behoeftte aan zekerheid

Ieder mens heeft behoefte aan zekerheid. we willen zekerheid omtrent onze baan, ons pensioen en onze toekomst. We verzekeren ons voor van alles. Er is wel gezegd dat we verzekerd zijn van de wieg tot het graf. Maar waarvan zijn we nu eigenlijk zeker? Veel waarvan we dachten zeker te zijn, blijkt helemaal niet zo zeker te zijn. Er is slechts één ding zeker, namelijk dat we eens sterven zullen. En kunnen we dan onze Schepper zonder vrees ontmoeten? Indien er iets is waarover we zekerheid moeten bezitten, is het toch vooral onze eeuwige bestemming. Het is aangrijpend om te constateren dat velen die jaren trouw de kerk bezoeken en van de waarheid van de

Bijbel overtuigd zijn, toch de persoonlijke zekerheid van de zaligheid missen. We ontmoeten soms zelfs ouderen die zich erbij hebben neergelegd dat het wel niet voor hen zal zijn weggelegd. De zaligheid is immers alleen voor de uitverkorenen. Daar staat tegenover dat anderen heel gemakkelijk over de zaligheid spreken. Zij kwellen zich niet met zulke vragen, want Jezus is toch voor ons allen gestorven en ik geloof toch?

Het brengt ons tot de vraag:

Geloofszekerheid, wat is dat?

Het is de zekerheid die de gelovigen hebben, dat zij persoonlijk deel hebben aan het door Christus verworven heil. Het christelijk geloof kent zekerheid. Jezus bood de mensen die in Hem geloofden zekerheid. Hij sprak: 'Ik ben de Opstanding en het Leven; die in Mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven; en een iegelijk die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in der eeuwigheid' (Joh. 11:25,26). Lees ook Joh. 10:27,28. Wat een zekerheid is er in de beloften van Christus! Zij zijn dan ook de grond van onze zekerheid. Toch is geloofszekerheid een zaak waarmee veel kerkmensen en oprechte christenen worstelen. Zij hebben hierover veel vragen.

Anderen vinden zulke vragen overbodig. Ze vinden het zelfs ziekelijk en geestelijk ongezond om dit te vragen. Wanneer Jezus voor iedereen is gestorven, hoeft het toch geen vraag meer te zijn of Hij ook voor ons is gestorven? We moeten niet twijfelen, maar ervan uitgaan dat God liefde is en Jezus voor ons allen de zaligheid heeft verdiend. Het staat toch in de Bijbel dat Jezus in de wereld is gekomen om de zondaren zalig te maken (1 Tim. 1:15)? Wanneer je dat gelooft, hoef je toch geen andere vragen meer te stellen? Je bent dan gered en zult de eeuwige zaligheid ontvangen. Al die twijfel, al dat getob of het wel waar is, is niet nodig. Het is maar wroeten in jezelf. Het is toch alles door Jezus volbracht? Je gelooft toch dat je een zondaar bent en dat Jezus de Zaligmaker is? Dat is voldoende. Dan ben je gered en wacht je de zaligheid. Loof de Heere voor Zijn genade, in plaats van te tobben over de vraag of je je zonden wel diep genoeg kent en het ware geloof wel bezit. Je kunt je tijd beter besteden door blijmoedig van Jezus te getuigen dan te tobben over je zaligheid. Men heeft bijna medelijden met mensen die evenals Abraham vragen: 'Waarbij zal ik het weten?' Volgens deze blijde en verzekerde christenen bidden veel mensen, vooral in de bevindelijke kerken, om dingen die ze allang bezitten. Daarom: weg met alle onzekerheid! Geloof wat in de Bijbel staat en dat is voldoende. Wees blij en loof de Heer, halleluja!

Toch is de vraag van Abraham de vraag van een gezonde gelovige en niet van een ziekelijke topper. Het is niet de vraag van een onverschillige, die leeft alsof er geen eeuwigheid en Goddelijke rechterstoel bestaat. Het is ook

niet de vraag van iemand die als vanzelfsprekend aanneemt dat God hem of haar liefheeft en Jezus voor zijn of haar zonden is gestorven. Het is de vraag van een mens die gelooft een ziel te bezitten, op reis te zijn naar de eeuwigheid, Gods geboden te hebben overtreden, en die gelooft dat alleen in Jezus Christus zaligheid en geborgenheid is. Hij kent vragen zoals: Is Jezus ook voor mij gestorven? Is ook mijn zondesschuld door Hem verzoend? Ben ik om Christus' wil door God aangenomen tot Zijn kind en erfgenaam? Behoor ik tot hen tot wie de Heere straks zeggen zal: 'Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld'(Mat. 25:34).

Het is verder belangrijk te zien dat deze vragen verband houden met de bijbelse leer van de uitverkiezing en de beperkte verzoening. De Schrift leert ons dat God niet alle mensen tot de zaligheid heeft uitverkoren. Hoewel we daar verkeerdt mee kunnen werken en het Evangelie daardoor van zijn ernst en betrouwbaarheid kunnen beroven, zo is het toch een voluit bijbelse leer dat God mensen tot de zaligheid heeft uitverkoren. 'Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, vóór de grondlegging der wereld'(Ef. 1:4). Hoewel er in het offer en bloed van Jezus verzoening is voor de grootste van de zondaren, zo is het toch niet met de Bijbel in overeenstemming om te zeggen dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Jezus heeft Zijn leven gegeven voor Zijn schapen. 'Ik ben de goede Herder; de goede herder stelt zijn leven voor de schapen'(Joh. 10:11). Hij zei in het gebed tot Zijn Vader: 'Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen die Gij Mij gegeven hebt'(Joh. 17:9). Waar deze bijbelse leer geloofd wordt, vind je dan ook vooral de vragen over zekerheid. We durven het dan niet meer te wagen met de boodschap dat Jezus toch voor alle mensen is gestorven en God alle mensen liefheeft. We vinden dan ook geen rust in de gedachte dat we reeds door onze doop tot een kind van God zijn aangenomen. Het gaat dan om innerlijke zekerheid. Onsz hart kan dan alleen vrede hebben als God van vrede tot ons hart spreekt. De vraag die ons bezighoudt, is dan de vraag van Abraham: 'Waarbij zal ik weten, dat ik het erfelijk bezitten zal?'

Wanneer je ervan uitgaat dat God enkel liefde is en niemand in de hel zal werpen en wanneer je gelooft dat Jezus voor alle mensen is gestorven, ja, dan heb je zulke vragen niet. Maar wanneer je gelooft in de uitverkiezing en dat Jezus alleen voor Zijn schapen is gestorven; wanneer je de Bijbel gelooft, die leert dat er ook dwaze maagden en dwaze bouwers zijn, die op de hemelpoort zullen kloppen en zullen horen: 'Ik heb u nooit gekend'(Mat. 7:23), dan leeft de vraag in je hart: hoe kan ik weten dat ik door God uitverkoren ben tot de zaligheid en Jezus ook voor mij is gestorven? Het is echt geen overbodige vraag.

Zekerheid is belangrijk

De vraag naar zekerheid is een legitieme vraag. Want wat staat er op het spel? Het gaat om eeuwig wel of eeuwig wee. Het gaat over de vraag waar onze levensreis heen gaat. Zijn we een erfgenaam van de hemel of van de hel? Bezitten we het ware geloof of bedriegen we onszelf met emotie en een verstandsgeloof? Is er olie in ons vat, of zullen we met de dwaze maagden op de dag van Jezus' wederkomst moeten roepen: 'Geef ons van uw olie, want onze lampen gaan uit' (Mat. 25:8)? Er zullen mensen zijn die vast op de hemel rekenen en zullen zeggen: 'Heere, Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, en in Uw Naam duivelen uitgeworpen en in Uw Naam vele krachten gedaan?' En toch zal Jezus tot hen zeggen: 'Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij die de ongerechtigheid werkt' (Mat. 7: 22,23). We hebben hier zekerheid nodig. Het gaat om onze ziel en om onze eeuwige bestemming. Dit leven is een enkele reis. Er is geen retourticket. We mogen het daarom niet op een 'misschien' wagen. We moeten het zeker weten. Daarom is het belangrijk, niet alleen om ons te bekeren en in Jezus te geloven, maar ook te weten dat onze bekering en ons geloof echt zijn en of we werkelijk in Christus geborgen zijn. We moeten zekerheid omtrent die zaken bezitten.

Zekerheid van onze zaligheid en geborgenheid in Christus is echter niet alleen belangrijk en onmisbaar voor de eeuwigheid, maar ook voor dit leven. Zekerheid is onafscheidelijk verbonden met het genieten van de vrede en de troost van het Evangelie. Wat een rijke troost bezitten we, wanneer we met onze Catechismus mogen zeggen dat het onze troost is in leven en sterven 'niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen' te zijn. Hoe getroost is de verzekerde christen in alle moeite, zorg en kruis. De verzekering van Gods Vaderlijke liefde vervult het hart met troost in leven en sterven. Laten anderen roemen dat kun koren en most zich vermenigvuldigen, de verzekerde gelovige zegt met David: 'Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ten tijde als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn' (Ps. 4:8). Het geeft troost in smaad en vervolging. De zekerheid dat God ons liefheeft, maakt dat we zeggen kunnen: Wereld, u mag mij haten, maar God heeft mij lief. U mag mij verachten, maar bij God ben ik uitverkoren en dierbaar. U mag mij vervolgen en zelfs doden, 'maar in dit alles zijn we meer dan overwinnaars, door Hem, Die ons liefgehad heeft' (Rom. 8:37). Zo spreekt de taal van de zekerheid.

Zekerheid van de zaligheid is verbonden met vrede, vreugde en troost in de Heere. Het maakt sterk in kruis en verdrukking. Het maakt nuttig en vruchtbaar in de dienst des Heeren. De eer van God wordt door het zeker zijn van Zijn genade bevordert. Het geeft oorzaak God te eren en te danken voor Zijn genade. Hoeveel eer en dankzegging verliest God niet door onze

twijfel en vrees! De twijfelende christen is zo geheel bezet met de vraag: ben ik wel echt bekeerd; is mijn geloof wel echt? Twijfel en vrees verwoesten de vreugde en vrede, die anders het hart zouden vervullen. Velen van Gods kinderen beginnen hun reis naar de hemel met twijfel en eindigen de reis met twijfel. Zij gaan als in een mist naar de hemel. Het verlamt het vermogen om te dienen. Terwijl, indien de gelovige verlost was van twijfel en onzekerheid, hij of zij tot zegen voor anderen had kunnen zijn.

Twijfel en onzekerheid werpen ook een verkeerd licht op de dienst des Heeren. Ze voeden het idee dat God dienen en in Christus geloven ons leven ellendig en moeilijk maakt. De Bijbel wekt Gods kinderen daarom op om hun roeping en verkiezing vast te maken en hun licht alzo te laten schijnen, dat hun Vader in de hemel wordt verheerlijkt.

Geloofszekerheid brengt rijke zegen met zich mee. Het verlevendigt ons geestelijk leven (Luk. 1:46,47). Het bewaart voor het kwaad (2Kor.7:1), het dringt aan om de Heere te dienen (Luk.1:74,75), het verlost van vrees (Ps.23:4). Het verzoet de bitterheid van het kruis en het verdriet van het leven. Het geeft ons vrijmoedigheid in het gebed en brengt ons dicht bij God. Het wendt ons van de wereld af en trekt ons hart naar de hemel. Dat alles maakt zekerheid begeerlijk.

Gods kinderen hebben een zware reis te maken. De loopbaan van het geloof gaat door de woestijn van lijden en strijd. Wat is zekerheid van de zaligheid dan een sterkte en onmisbare troost!

Wij hebben behoefte aan zekerheid. we hebben nodig wat David nodig had: 'Zeg tot mijn ziel: Ik ben uw Heil' (Ps. 35:3).

DE BIJBEL OVER ZEKERHEID

Tot de Wet en tot de Getuigenis; zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben. Jesaja 8:20.

Zekerheid in het Oude Testament

In de Bijbel ontmoeten we gelovigen die zeker wisten dat God hun God was en die reeds in hun leven zekerheid van hun eeuwige zaligheid hadden. We lezen van de patriarchen dat zij de stad verwachtten 'welker Kunstenaar en Bouwmeester God is' (Hebr. 11:10). Zij wisten wat het doel van hun reis was. Wanneer Jakob op zijn sterfbed ligt en zijn zonen zegent, zegt hij: 'Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE' (Gen. 49:18). Hij stierf daarna in rust, verzekerd van het eeuwige leven.

Job zegt in zijn diepste ellende: 'Want ik weet: mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan; en als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen' (Job 19:25,26).

In Psalm 89:2 horen we Ethan zeggen: 'Ik zal de goedertierenheden des HEEREN eeuwiglijk zingen'. En wat getuigen de Psalmen van het vaste vertrouwen dat de vromen op God en Zijn beloften hadden. Hoe dikwijls noemt David God zijn Deel, Burcht en hoog Vertrek! (Ps. 18:3). Met zekerheid en troost vertelt hij dat God hem al zijn zonden heeft vergeven, Ps. 32:5. En met dezelfde zekerheid zegt hij: 'immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens; en ik zal in het huis des HEEREN blijven in lengte van dagen'Ps.23:6.

Zekerheid, zo merken we in de Bijbel, is echter iets anders dan een prettig gevoel of iets wat alleen in voorspoed wordt genoten. Juist in de donkerste omstandigheden komt aan het licht wat geloofszekerheid is. David voelde zich, toen hij vluchten moest voor Saul, van iedereen verlaten en brengt dit onder woorden met een sterk beeld. 'Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten...'Hij spreekt daarna toch met zekerheid: '...maar de HEERE zal mij aannemen'. Ps. 27:10. Zo bevat het Oude Testament verschillende persoonlijke belijdenissen van zekerheid omtrent de eeuwige zaligheid. Het is wel zo dat de oudtestamentische gelovigen er zeer op gericht waren om in dit leven Gods gunst te ervaren. Die zegen behoorde bij het verbond dat God met Israël had gesloten. De Heere had immers beloofd het houden van Zijn geboden te zegenen. Deut. 11:13-15. Lang te leven in het beloofde Kanaän, was de grote verbondszegen. Het is daarom dat zij vooral op dit leven gericht waren, om hier Gods gunst te ervaren. Toch overheerste de gedachte dat na de dood hun het eeuwige leven wachtte. Zij wisten dat dood en graf niet het laatste woord hadden. 'Maar God zal mijn ziel van het geweld des grafs verlossen; want Hij zal mij opnemen' Ps. 49:16. Zij wisten met een God van doen te hebben die Zijn verbond nooit zou verbreken en Zijn beloften zou nakomen. 'Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen, en hetgeen uit Mijn lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen'Ps. 89:35. Van Abraham lezen we dat hij, ondanks dat zijn vrouw onvruchtbaar was en zij beiden oud waren, toch Gods belofte geloofde dat zij een zoon zouden krijgen. 'En hij geloofde in de HEERE; en Hij rekende het hem tot gerechtigheid'. Gen. 15:6.

Het vertrouwen op de Naam des HEEREN loopt door het gehele Oude Testament heen. Het bracht de oudtestamentische gelovigen vastheid en zekerheid. Dit alles wil niet zeggen dat zij dit verzekerd vertrouwen op God altijd beoefenden. Vooral in de Psalmen wordt uiting gegeven aan twijfel en strijd. 'Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten?' Ps. 77:10. Hoe bekend is de klacht van David: 'Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en zijt onrustig in mij?' Ps. 42:6. David eindigt niet in de klacht, maar zegt: '...want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God' Ps. 42:12. Het

geloof stijgt boven alle strijd en twijfel uit en vindt vastheid en zekerheid in Gods beloften en trouw.

En toch – wonderlijk is het hoe het geloof de harten van de vromen in al die zwaarigheden ondersteunt; het is echt als een palmboom, in die zin dat het zich tegen alle verdrukkingen in blijft inspannen en zich omhoog verheft. Calvin, Institutie, III.2.17

Zekerheid in het Nieuwe Testament

Het Nieuwe Testament is hierin nog duidelijker dan het Oude Testament. Het stond zonder meer vast dat ieder die in Christus geloofde zeker zalig zou worden. Het was geen: *ik hoop het of: misschien gebeurt het*. Het was: een zekerheid. Jezus zond Zijn discipelen uit met de boodschap: 'Die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn, zal zalig worden; maar die niet zal geloofd hebben, zal veroemd worden' Mark. 16:16. Jezus sprak van een zeker *zullen*. Wie in Hem gelooft, zal zalig worden. Paulus zei met grote zekerheid tot de stokbewaarder: 'Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden' Hand. 16:31. Het geloof in Christus brengt zekerheid met zich mee. In het Nieuwe Testament wordt niet over het geloof gesproken in termen van twijfel en onzekerheid, maar in bewoordingen van zekerheid en vastheid. Hebr. 11:1 zegt van het geloof: 'Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet'. Het is een haast niet te bevatten omschrijving van het geloof. Het geloof bezit een vaste grond voor de dingen waarop men hoopt. Het geloof heeft het bewijs van zaken die men niet kan zien. Het geloof maakt een onzienlijke God en Zaligmaker en een onzienlijke hemel tot werkelijkheden. Het geeft daarvan vastheid en zekerheid. Het is niet: ik denk; ik vermoed; ik veronderstel. Maar: ik weet en ik ben er zeker van. Geloven is kennen en weten. Het is God zodanig kennen dat je Hem vertrouwt. 'En die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen' Ps. 9:11.

Zekerheid des geloofs is geen koude redenatie. Het is gegrond op en verbonden met Jezus Christus, Die door Zijn bitter lijden en sterven ons van het oordeel dat anders over ons zou gaan, heeft verlost. Dit sluit niet uit dat het geloof aangevochten wordt en de gelovige bezet kan zijn met veel onzekerheid en vrees. Zelfs Paulus kende dit. Hij zegt over zijn verblijf in Macedonië: 'Van buiten was strijd, van binnen vrees' 2 Kor. 7:5. Dit alles verhinderde Paulus niet om van zijn God te zeggen: '...en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag' 2 Tim. 1:12. Het geloof is in allen ook niet even sterk. Jezus sprak over klein geloof en groot geloof, een wankel geloof en een vast geloof. Maar dit neemt niet weg dat het geloof zekerheid in zich heeft.

Het geloof van de nieuwtestamentische christen richtte zich op de heilsfeiten van de menswording, dood en opstanding van Christus. Het bracht hen tot de overtuiging dat zij in Jezus met God, de Zoon van God van doen hadden. Het gaf hun de rijke troost dat hun zonden geboet waren en hun straf gedragen was op het kruis, en de dood en het graf waren overwonnen in Jezus' opstanding. De zekerheid dat Jezus de beloofde Messias is, gaf de jonge kerk een vast en zeker fundament. De Bijbel laat ons zien dat zekerheid van de zaligheid van de gelovigen steunt op het werk dat God voor hen en in hen heeft gedaan. ze is niet gefundeerd op wat zij doen, maar op wat God gedaan heeft.

De Bijbel leert ons ook dat Gods kinderen niet onwetend blijven van wat hen in Christus is geschonken. De Heilige Geest schenkt hun de kennis en de zekerheid van het heil dat Christus voor hen heeft verworven. 'Doch wij hebben niet ontvangen de geest der wereld, maar de Geest Die uit God is, opdat wij zouden weten de dingen die ons van God geschonken zijn'. 1 Kor. 2:12.

Wie eens tot geloof in Christus is gebracht, mag er zeker van zijn dat de Heere Zijn werk in hem of haar voleindigen zal. Gods kinderen kunnen vallen en struikelen, maar Gods genade zal nooit teniet worden gedaan. In Romeinen 8 laat de apostel duidelijk zien dat allen die God heeft geroepen ook zeker zalig zullen worden. 'En die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt' Rom. 8:30.

Het is de duidelijke leer van het Oude en Nieuwe Testament dat de vreze des Heeren en het geloof in Jezus Christus gepaard gaan met een getroost weten dat voor ons de eeuwige zaligheid is weggelegd. 'Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des HEEREN zou zien in het land der levenden, ik ware vergaan' Ps. 27:13. Het is onze sterkte in leven en sterven.

En zo de uitverkorenen Gods deze vaste troost in deze wereld niet hadden, dat zij de overwinning behouden zullen, zo zouden zij de ellendigste van alle mensen zijn. Dordtse Leerregels, 5.10

Het getuigen van de Heilige Geest met de geest van de gelovigen geeft de zekerheid dat zij kinderen en erfgenamen van God zijn geworden. 'Dezelfde Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn' Rom. 8:16. Het bevrijdt hen van de slaafse geest van dienstbaarheid en plant in hen de geest van een kind. 'Want gij hebt niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze; maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen: Abba, Vader!

De apostelen wekken de christenen ook op om te staan naar een troostvolle zekerheid van hun zaligheid. Zij vermanen hen op te wassen in het geloof.

‘Maar wast op in de genade en kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus’ 2 Petr. 3:18. De schrijver van de Hebreeënbrief wilde niet dat de jonge gelovigen in de eerste beginselen van het christelijk onderwijs zouden blijven hangen, maar tot meer zekerheid en volwassenheid zouden komen. Gods Woord leert ook duidelijk dat een gelovige tot dit verzekerd vertrouwen met betrekking tot zijn eigen zaligheid kan komen. Het is een zekerheid die niet alleen onmisbaar, maar ook verkrijgbaar is.

ZEKERHEID DOOR GODS BELOFTEN

En hij heeft aan de belofenis Gods niet getwijfeld door ongeloof, maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer. Romeinen 4:20.

Paulus spreekt in bovenstaande tekst over het geloof van Abraham. Van Abrahams kant bezien was er geen hoop dat hij ooit een zoon zou hebben. Het enige waarop hij hopen en vertrouwen kon, was dat God beloofd had dat hij een zoon zou krijgen. En waar hij ook aan twijfelde, niet aan Gods belofte. Het wil niet zeggen dat er geen strijd of moeite was in de ziel van Abraham. De onvruchtbaarheid van zijn vrouw en zijn eigen ouderdom lieten hem niet onberoerd. Deze omstandigheden waren een aanvechting voor zijn geloof in Gods belofte. Maar ondanks alle onmogelijkheden twijfelde hij niet aan God. Abraham was diep overtuigd van de oprechtheid, waarheid en betrouwbaarheid van God. Hij wist dat God niet liegen kon. Dat was Abrahams houvast.

Aan God kan geen meerdere eer worden toegebracht dan dat wij Hem vertrouwen. Abraham eerde God met zijn geloof. Hij eerde Zijn betrouwbaarheid en macht. De apostel voegt eraan toe: ‘Nu is het niet alleen om zijnentwil geschreven, dat het hem toegerekend is, maar ook om onzentwil’ (Rom. 4:23,24). Paulus wil zeggen dat Abrahams vasthouden aan Gods belofte ook om onzentwil in de Bijbel is opgeschreven. Opdat wij door zijn voorbeeld bemoedigd zullen worden om hetzelfde te doen. Zoals Abraham zich vastklampte aan Gods belofte, moeten wij ons vastklampen aan het Evangelie, dat zaligheid belooft in de gekruisigde en opgestane Christus. We moeten met Abraham geloven in de waarheid en getrouwheid van God, de Belover.

Drie wegen tot zekerheid.

1. We lezen door heel de Schrift, dat het geloof in Gods belofte vergezeld gaat van de zekerheid dat we de beloofde zaligheid zullen ontvangen. ‘God is geen man, dat Hij liegen zou, noch eens mensen kind, dat het Hem berouwen zou’ (Num. 23:19). Op Gods betrouwbaarheid rust de zekerheid van de gelovigen. Daarom mogen zij zo zeker zijn.

2. We lezen in de Bijbel ook dat men zich uit de merktekenen van de christenen verzekeren kan dat zij de zaligheid zullen ontvangen. God zegt in Zijn Woord welke personen zeker zalig zullen worden. Het zijn allen die zich van hun zonden bekeren, in Christus geloven en volharden tot het einde. Er worden in de Bijbel bepaalde eigenschappen of kenmerken genoemd die alleen de waar gelovigen eigen zijn. We kunnen daarbij denken aan de zaligsprekingen van Jezus. Hij spreekt daarin over bepaalde merktekenen waaraan de burgers van Zijn Koninkrijk te kennen zijn. Vooral in de brieven van Johannes wordt nadrukkelijk geleerd dat zij zich door de merktekenen kunnen en mogen verzekeren van de zaligheid. Johannes wijst op de liefde tot God en de medegelovigen. Op het geloven dat Jezus de Zoon van God is en op het houden van Gods geboden. Hij besluit daaruit: 'En hieraan kennen wij, dat wij uit de waarheid zijn, en wij zullen onze harten verzekeren voor Hem'(1 Joh. 3:19).
3. We lezen tenslotte in de Bijbel dat de Heilige Geest door Zijn getuigenis ons verzekert dat we kinderen van God zijn en altijd zullen blijven. 'Dezelve Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn'(Rom. 8:16). Het feit dat God Zijn Geest aan iedere gelovige heeft gegeven, is reeds de garantie dat hun zaligheid zeker is. Zij hebben immers Gods Geest in zich wonende. Hij zal hen bewaren en naar de zaligheid leiden. De Heilige Geest woont niet werkeloos in de gelovigen. Hij leidt, regeert en troost hen. Zijn grote werk is om hun Christus en Zijn verworven zegeningen deelachtig te maken. Hij houdt hen niet onwetend omtrent de zaligheid die Jezus heeft verworven. Hij verzekert hun ervan dat zij deelhebben aan Christus en de beloofde zaligheid. Hij doet dit doormiddel van Gods beloften, de merktekenen van de christenen en een leven in heiligmaking. Daarom spreken we van drie wegen die tot zekerheid leiden. Zo ontmoeten we dit ook in de reformatorische belijdenisgeschriften:

En diensvolgens spruit deze verzekerdheid niet uit enige bijzondere openbaring, zonder of buiten het Woord geschied, maar uit het geloof aan de beloften Gods, die Hij in Zijn Woord zeer overvloedig tot onze troost geopenbaard heeft; uit het getuigenis van de Heilige Geest, Die met onze geest getuigt dat wij kinderen en erfgenamen Gods zijn(Rom. 8:16-17); eindelijk, uit de ernstige en heilige oefening van een goede consciëntie en van goede werken.

Dordtse Leerregels, 5.10

Er zijn drie wegen die tot zekerheid leiden. In de eerste plaats bieden Gods beloften een vaste grond van zekerheid. Maar om te weten dat Gods beloften aan ons zijn gedaan, hebben we de kenmerken van de gelovigen nodig. De merktekenen die de beloften vergezellen, leren ons aan wie de beloften zijn

gedaan. De merktekenen ondersteunen ons om ons de beloften toe te eigenen. De Heilige Geest getuigt vervolgens in onze harten dat we de merktekenen van de christenen dragen. Dit samen brengt de zekerheid in ons hart dat we eens zalig zullen worden. Een betrouwbare combinatie van drie zaken.

Gods beloften brengen zekerheid

God is niet alleen waarachtig en betrouwbaar, Hij is ook almachtig. Hij zal en kan Zijn beloften vervullen.

Dewijl Hij zulks doen kan als een almachtig God en ook doen wil als een getrouw Vader. Heidelbergse Catechismus, uit antw.26

Hier klopt het hart van de leer van de zekerheid. De belofte van God is zo zeker, daarom is de gelovige zo zeker. We moeten niet denken dat het geloof op zichzelf zekerheid brengt. Het geloof kan niet op eigen benen staan maar rust op Gods beloften. En dat brengt de gelovige zekerheid.

De definitie van het geloof zal dus pas juist zijn, als wij zeggen dat het een vaste en stellige kennis is van Gods goedgunstigheid jegens ons, die haar grond vindt in de waarheid van de genadige belofte in Christus en door de Heilige Geest aan ons verstand geopenbaard en in ons hart verzegeld wordt. Calvijn, Institutie, III.2.7

Wij krijgen geen troost, hoop, kracht en zekerheid door naar onszelf te kijken, maar door te zien op Gods ontferming in Christus, zoals Hij die openbaart in de beloften van het Evangelie. De evangelieboodschap van zaligheid voor ieder die in Christus gelooft, is een betrouwbare boodschap omdat deze afkomstig is van een betrouwbare God. God belooft dat ieder, wie hij of zij ook is en wat hij of zij ook heeft gedaan, die zich met hartelijk berouw tot de gekruisigde Christus keert, niet zal verderven, maar eeuwig leven zal hebben. Dat is geen twijfelachtige, maar waarachtige boodschap.

Als we dus niet willen dat het geloof vreest en wankelt, moeten we het laten steunen op de belofte van het heil dat de Heere ons uit Zichzelf en vrijwillig aanbiedt. Calvijn, Institutie, III.2.29

Het nieuwe van de Reformatie was dat men de aandacht van de zondaar van zichzelf afwendde en richtte op de genadige belofte van God. Niet het berouw, de biecht, de goede werken of de kerkelijke sacramenten, maar de belofte van zaligheid in Jezus Christus voor ieder die gelooft, was volgens de reformatoren de grond van het geloof. Daarom konden zij van zekerheid spreken. De Rooms-Katholieke kerk kwam niet verder dan een *waarschijnlijkheid* van zalig worden.

Dit is de reden waarom onze theologie zekerheid geeft. Zij trekt ons van onszelf weg en stelt ons buiten onszelf, zodat wij niet meer op onze krachten, ons geweten, ons gevoel, onze persoon, of op onze werken steunen, maar op

datgene wat buiten ons ligt, namelijk op de belofte en waarheid van God, Die niet liegen kan. Luther, verklaring van de brief aan de Galaten, p. 246.

Het geloof in de evangeliebelofte brengt hoop en zekerheid in het bestreden hart. Dit is en blijft de kern van het geloofsleven. Wanneer dit geloof beoefend wordt, geeft het zijn bezitter de zekerheid dat God om Christus' wil zijn zonden heeft vergeven en hem heeft aangenomen tot Zijn kind en erfgenaam. In de beloften ontmoeten Christus en de zondaar elkaar. En Christus wordt gekend en omhelsd in de belofte van het Evangelie.

Gods genadige gezindheid

We merken in de Schrift dat de harten van de waar gelovigen alleen maar gerust en zeker kunnen zijn, wanneer zij weten dat God niet meer toornig op hen is. 'Ik dank U, HEERE, dat Gij toornig op mij geweest zijt; maar Uw toorn is afgekeerd, en Gij troost mij' (Jes. 12:1).

De reformatoren spreken over het zeker zijn van de 'genadige gezindheid van God'. Wie verenigd is met Christus, mag zeker zijn van Gods genadige gezindheid. De straf op de zonde, de ontzaglijke toorn waarmee God Zich over de zonden vertoornd, is door Christus weggenomen. Omdat hij met Christus verenigd is en Hij in hem woont is er geen verdoemenis voor de gelovige. 'Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn' (Rom. 8:1).

Hij leert immers dat de verdoemenis die wij uit onszelf verdienen, verzwolgen is in het heil van Christus. Calvijn, Institutie, III.2.24

Vergeving betekent het ontslagen zijn van Gods toorn en het zeker zijn van Gods genadige gezindheid.

Er was de reformatoren veel aan gelegen om de mensen ervan te verzekeren dat er een genadige gezindheid bij God is voor ieder die in de gekruisigde Jezus gelooft. Als gevolg van de roomse boeteprediking heerste er een diepe vrees voor de over de zonde vertoornde God. Deze vrees moest de mensen aan de biecht, de boete, de mis en de sacramenten van de kerk binden om daardoor de vertoornde God gunstig te stemmen. Dat God genadig is en de ongerechtigheid vergeeft aan allen die in Christus geloven, was ver uit het zicht verdwenen. Luther roept het ons daarom steeds toe: God is genadig! Wanneer we dit uit het oog verliezen, blijft slechts wanhoop over.

Als ik echter alleen op mijzelf zie en Christus uit het oog verlies, is het met mij gedaan. Als ik Hem verloren heb, is er geen raad of hulp meer, maar dan volgen onontkoombaar wanhoop en verderf. Luther, verklaring van de brief aan de Galaten, p. 116.

Calvijn verklaart dat het gaat 'om de belofte van genade waarmee God ons betuigt dat Hij een welgezinde Vader is' (Institutie, III.2.7). Er kan geen zekerheid van de zaligheid zijn zonder vertrouwen op Gods belofte van

genade en vergeving in Jezus Christus. Wanneer het geweten ons aanklaagt en de wet vervloekt, is er geen ander verweer dan een beroep op de belofte van genade. De belofte van genade werkt de zekerheid in het veroordeelde hart, dat God genadig is. Daarop verlaat zich het geloof.

Zekerheid wil dan ook niet zeggen, zeker te zijn van de oprechtheid van mijn berouw en de waarheid van mijn geloof, maar zeker te zijn van Gods belofte van genade in en door Christus. In dit licht veroordeelt Calvijn het ongeloof. Het maakt God tot een leugenaar. Het bracht hem tot de bekende en ook wel omstreden uitspraak:

Kortom, echt gelovig is iemand pas, als hij er vast van overtuigd is dat God een goedgunstige en welgezinde Vader voor hem is, en voor zichzelf alles alleen van Gods goedertierenheid verwacht; als hij zich verlaat op de beloften van Gods goedgunstigheid jegens hem en al zijn verwachting van de zaligheid zonder te twijfelen alleen aan God ontleent. Calvijn Institutie, III.2.16

Gods beloften en ons geloof

Gods belofte moet wel worden geloofd om zekerheid van je zaligheid te genieten. Alleen het rusten en vertrouwen op de belofte brengt zekerheid in het bestreden hart. Je moet dus echt iets met de belofte doen om er troost en zekerheid uit te ontvangen. Het komt erop neer dat de belofte geloofd moet worden. Maar wat is Gods belofte van genade in Christus geloven? Is het een soort verstandelijke overweging, die zegt: Gods belofte is waar, want ze komt van God, Die niet misleidt; daar vertrouw ik op, dus weet ik zeker dat ik zalig zal worden? Op die wijze wordt dikwijls over het geloven van Gods beloften gesproken. Je gelooft eenvoudig de belofte van het Evangelie. Meer is niet nodig. Al dat spreken over berouw, kennis van zonde en ellende, is maar wroeten in jezelf. Wie deze belofte gelooft, bezit de zaligheid.

Anderen willen toch dat je eerst zal belijden een zondaar te zijn en daarna zal geloven dat Jezus de Zaligmaker is van zondaren. Dikwijls wordt in deze benadering gezegd: Geloof je dat je een zondaar bent? Geloof je dat Jezus de Zaligmaker is? Nu, dan zul je zeker zalig worden. Zo staat het toch in de Bijbel? Er staat toch: 'Opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe' (Joh. 3:15)? Het geloof in Gods belofte wordt ook dikwijls met zaken vergeleken die een verkeerd beeld van het bijbelse geloven geven. Er wordt dan gezegd: Je stapt in het vliegtuig en vertrouwt je toe aan de piloot. Zo moet je de belofte geloven en jezelf aan God toevertrouwen.

In al deze voorstellingen van geloven worden belangrijke bijbelse elementen gemist. Het geloven gaat in de Schrift altijd vergezeld van het zich bekeren. Jezus predikte: 'Bekeert u en gelooft het Evangelie' (Mark. 1:15). Hij predikte niet alleen: geloof Gods belofte van zaligheid. Hij leerde dat dit geloven

gepaard moet gaan met het breken met het kwaad. Het geloof gaat altijd vergezeld van de boetvaardigheid en het verlangen naar verlossing. Er is een gekende en beleefde nood waarvoor men verlossing zoekt. Het geloof, zo laat ons de Bijbel zien, staat in de spanning van onze verlorenheid en strafwaardigheid en de redding die in Jezus Christus is. Het draagt altijd het woord 'nochtans' met zich mee. Het geloof zegt: Hoewel ik zo schuldig ben en in Gods gericht niet kan bestaan, nochtans geloof ik de belofte dat God in Christus genadig is. De mens die in Gods belofte van redding gelooft, is een mens in nood. Hij of zij kent zich schuldig voor God en kan zichzelf niet verlossen. Men bevindt zich in een uitzichtloze en hopeloze situatie, zoals Jona in de buik van de vis. Het geloof klimt echter boven deze duisternissen uit en zegt: 'Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen' (Jona 2:4). Het geloof is zo veel meer dan een verstandelijke redenering. Het is inderdaad gekenmerkt door het woord 'nochtans'. Niettegenstaande alles wat tegen de gelovige getuigt, klampt hij zich vast aan Gods belofte van genade en vergeving in Jezus Christus. Het is altijd geloven op hoop tegen hoop. (Rom. 4:18).

Het geloof in Gods beloften is bij de theologen van de Reformatie en de Nadere Reformatie altijd het geloven van een schuldige en aangevochten zondaar, die zich vastklampt aan Gods genadige belofte. Het geloof staat in de spanning van onze zonden die ons schuldig stellen voor de heilige God; van de wet die de overtreder vervloekt, van het geweten dat ons aanklaagt en van de duivel die ons benauwt. Het geloof staat in het spanningsveld tussen wet en Evangelie. De veroordeling door de wet brengt tot de vrijspraak van het Evangelie. In dit licht noemt Luther de wet van God een onmisbare voorloper van het geloof. Van onszelf zien we onze zonden en ellende niet. Wij menen vroom en heilig te zijn. Maar de wet maakt de slapers wakker. Daarom is de wet de ware voorbereiding op het geloof in Christus. De eis van de wet brengt ons naar de belofte van het Evangelie. Deze gedacht vind je steeds bij Luther terug.

De wet is een heel nuttige dienaar, die tot Christus drijft. Zij drijft ons naar de belofte van de genade en doet ons die zoet en begerenswaardig voorkomen.

Luther, *Verklaring van de brief aan de Galaten*, p. 201

Calvijn benadrukt, niet minder sterk dan Luther, dat het geloof in het beloftewoord van God betrokken is op onze ellende. Hij verbindt het geloof in de belofte van het Evangelie nadrukkelijk met onze veroordeling door de wet. Het is nodig door de wet geslagen te worden, opdat men zal ophouden het heil te zoeken waar het niet te vinden is, namelijk in de werken der wet. *Om Gods genade aan te grijpen en te verwerven zijn we dus pas geschikt als we het vertrouwen in onszelf volkomen opgegeven hebben, en ons daarentegen enkel en alleen verlaten op de zekerheid van Zijn goedheid, wanneer wij -zoals*

Augustinus zegt- onze verdiensten vergeten en de gaven van Christus omhelzen. Calvijn, Institutie, III.12.8

God belooft de zaligheid niet aan ons omdat wij zo boetvaardig, ernstig of vernederd zijn, maar omdat wij zo ellendig zijn. Gods belofte van zaligheid in Christus richt zich op onze ellende en niet op onze waardigheid. Indien Gods beloften ons naar onze waardigheid verwezen, zouden zij ons geen redding bieden. Gods beloften richten zich tot zondaren. Zij spreken van genade en niet van waardigheid. Daarom zijn zij de grond van het geloven. De schuldige mens kan alleen op genade rusten.

Als we dus niet willen dat het geloof vreest en wankelt, moeten we het laten steunen op de belofte van het heil dat de Heere ons uit Zichzelf en vrijwillig aanbiedt, en dat veeleer met het oog op de ellendige toestand waarin wij verkeren dan omdat wij het waard zouden zijn. Calvijn, Institutie, III.2.29

We kunnen besluiten dat het geloof in de Bijbel verbonden is met zondekennis, schuldbesef, boetvaardigheid, zelfveroordeling en aanvechting. Het heeft vooral de boetvaardigheid als metgezel. De zekerheid die het geloof in Gods beloften vindt, is daarom een zekerheid te midden van storm en aanvechting. Het is geen zekerheid die in een luie stoel wordt beoefend.

Gevoel en zekerheid

Calvijn, Luther en andere reformatoren spreken nadrukkelijk over de zekerheid die Gods beloften ons brengen. Calvijn zegt zelfs dat je pas een gelovige bent wanneer je de belofte met een zeker en vast vertrouwen omhelst. We moeten hen hierin niet verkeerd verstaan. Het feit dat de beloften van God zekerheid en troost in hun hart brengen, wil niet zeggen dat de gelovigen altijd een troostvol gevoel van hun aanneming door God hebben. Er is geen geloof zonder strijd. Calvijn zegt, dat wie dat meent, het geloof nog nooit goed heeft begrepen. De ervaring van de gelovigen is dikwijls anders.

Wanner wij leren dat het geloof zeker en gerust moet zijn, stellen wij ons daarbij in elk geval niet een soort zekerheid voor die voor geen onzekerheid vatbaar is, en geen gerustheid die door geen onrust bestreden kan worden.

Calvijn, Institutie, III.2.17

Zekerheid is dan ook meer dan een goed gevoel. Het geloof heft zich steeds op uit de ellende. Zo zegt David: 'Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God'(Ps. 42:12). David sprak dit in de meest ellendige omstandigheden. Toen hij moest vluchten voor zijn eigen zoon Absalom. Hij vindt zijn sterkte en troost in Gods getrouwheid. 'Want Die het beloofd heeft, is getrouw'(Hebr. 10:23).

Het geloof onderwerpt, volgt en kan dat omdat het geloof de ziel op Gods Woord alleen doet rusten. Op Hem, Die niet liegen kan. Hoe menigmaal mocht u het ervaren, als de weg tegen was. Als schijnbaar van al het beloofde niets meer geworden kon, dat het fel bestreden geloof van Gods belofte niet afstaan kon. Nee, wat de Heere beloofde kan uit de ziel niet uitgesneden worden. En de zwaarste beproevingen doen het geloof vaster wortelen en te heerlijker uitkomen. Kersten, Meer dan overwinnaars, p. 121

Het werk van de Heilige Geest

Zekerheid vinden in Gods beloften is afhankelijk van de werking van de Heilige Geest. Hij werkt in ons een waar geloof, dat Gods belofte omhelst en alle twijfel en strijd doorbreekt. Het is een geloof dat ons opheft boven de dreigende wolken van een vloekende wet, een veroordelend geweten en een benauwende duivel, en ons doet zeggen: 'Maar ik zal uitzien naar de HEERE, ik zal wachten op de God mijns heils, mijn God zal mij horen'(Micha 7:7).

Een waar geloof is niet alleen een stellig weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd, wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving van de zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus' wil. Heidelbergse Catechismus, antw. 21

Het is voor het verstand niet te begrijpen hoe het komt dat een mens bedrukt en verslagen de kerk binnenkomt, de Bijbel opent, in de binnenkamer bidt, en daarna zo vol troost, zekerheid en blijdschap de kerkdienst verlaat, zijn Bijbel dichtdoet en van zijn knieën opstaat. Volgens John Owen heeft hij dan zijn naam in de belofte gelezen en heeft de Geest hem ervan overtuigd dat de belofte voor hem is. Het is de allesoverwinnende kracht van het geloof die dan wordt ervaren.

Wij worden bij bevinding gewaar dat er in dat geval geen redeneren meer nodig is. De ziel gelooft door een recht uitgaande geloofsdaad haar eigen vergeving. Verklaring van Psalm 130, p. 118

Het ware geloof brengt dus een vast vertrouwen en zekerheid met zich mee. De Werkmeester van dit vaste vertrouwen is de Heilige Geest. En het middel waardoor Hij dit vertrouwen en die zekerheid werkt, zijn de beloften van het Evangelie. We zeggen dan met de Heidelbergse Catechismus: 'Dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving van de zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus'wil'(antw. 21).

Dit geloof brengt zekerheid in het hart.

HOE DE HEILIGE GEEST VERZEKERT DOOR DE BELOFTEN

De noodzaak van het getuigenis van de Heilige Geest

Gods belofte alleen is zeker en betrouwbaar. Daarom geeft alleen het geloof in Gods beloften zekerheid. Hoe waar dit alles ook is, toch leert de Schrift dat er iets bij het Woord, bij de belofte moet komen, om zekerheid in ons hart te vestigen. We lezen in Romeinen 8:16: 'Dezelve Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn'. Waarom moet de Heilige Geest bij de belofte komen en in ons hart getuigen dat wij tot de kinderen Gods behoren? Waarom is dit nodig? De belofte van God is toch waar en betrouwbaar en afkomstig van God, Die niet liegen kan?

Er moet dus in de zondaar behoefte zijn aan dit innerlijk getuigen van de Geest. Anders zou de Bijbel daarover niet spreken. Het getuigenis van ons verstand en ons gevoel is dus niet genoeg. De Heilige Geest, Die in het Woord en in de belofte getuigt, moet ook in ons verstand en hart getuigen. 'En de Heilige Geest getuigt het ons ook'(Hebr. 10:15). De Heilige Geest voegt Zich bij het getuigenis van de Schrift en maakt dat we innerlijk overreed worden dat de belofte niet alleen waar en betrouwbaar is, maar waar en betrouwbaar is voor ons! De Heilige Geest alleen vermag een getuigenis in ons hart en geweten te brengen dat alle beschuldiging van de wet overwint. Dit getuigenis maakt de belofte waar en persoonlijk. De noodzaak van deze Goddelijke Getuige vindt zijn oorzaak in de strijd die Gods kinderen hebben omtrent de omhelzing van Gods belofte. Er kan zo'n strijd woeden in het hart of de belofte wel voor hen is. Wanneer onze zonden ons benauwen, ons geweten ons aanklaagt, Gods heiligheid ons verschrikt, wie kan dan de belofte geloven dat God om Christus' wil ons tot een Vader is geworden? Wanneer onze ogen niet afgewend worden van onze strafwaardigheid voor God naar de belofte van vergeving, is er geen hoop op Gods genade en vergeving.

Indien iemand zichzelf zou beschouwen, wat kan hij dan doen dan beven?
Calvijn.

Juist mensen die weten wie ze zijn voor de heilige God, missen zo de vrijmoedigheid om zich toe te eigenen wat God in het Evangelie belooft. De belofte dat God om Christus' wil onze God en Vader is geworden en wij tot Zijn kinderen zijn aangenomen, is te hoog en te goed voor hen. Konden zij het maar geloven. Wisten ze maar zeker dat Gods heerlijke beloften van genade en aanneming ook voor hen zijn. Konden ze de zegen van het genadeverbond maar omhelzen, waarin de Heere zegt: 'En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige'(2 Kor. 6:18). Wat is hier een Getuige nodig, Die alle vrees en twijfel verdrijft, alle tegensprekers en bestrijders de mond stopt en hen doet

zeggen: 'Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord'(Ps.56:5, ber) Dit weerlegt het ijdel spreken van hen die zeggen dat de belofte geloven niet meer is dan gewoon geloven wat er staat. De zekerheid dat God mijn God is en dat eeuwig zal blijven, is geen oppervlakkige zaak. Het is geen gevolg van een soort optelsom van feiten. Het is meer dan zeggen: ik ben gedoopt; ik ben lid van de kerk; ik leef naar Gods geboden; ik geloof dat Jezus voor ons allen is gestorven, dus ben ik een kind van God en zal ik dit ook altijd blijven. Het ware christendom was en is toch echt iets meer dan dit. Het is met Paulus zeggen: 'Want ik weet, Wien ik geloofd heb'(2 Tim. 1:12). Het is zelfs in de diepste ellende zeggen: 'Want ik weet: mijn Verlosser leeft'(Job 19:25). Het louter verstandelijk geloven van de belofte van zaligheid troost niet in de ellende en redt niet van het verderf. Het kan een werkelijk verontruste zondaar geen rust brengen. Daartoe is de Geest der aanneming nodig: 'Want gij hebt niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen: Abba, Vader!'(Rom. 8:15).

(...) Wij weten dikwijls geen raad met zulke teksten. Wij vinden het moeilijk om te verstaan wat de betekenis is van de uitspraak van Paulus: 'Dezelve Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn'. Het komt omdat de Heilige Geest en Zijn werkingen zo weinig in het hart worden ervaren. Het niet verstaan van Paulus' spreken over het werk van de Heilige Geest vindt zijn oorzaak ook in een beperkt spreken over het werk van de Heilige Geest. Waar bij de pinksterkerken al de aandacht is gericht op de Heilige geest, wordt in de reformatorische kerken te weinig aandacht gegeven aan de Persoon van de Heilige Geest en Zijn werk. Zijn werk in de overtuiging van zonde en het plaatsmaken voor Jezus in het hart krijgt wel veel aandacht. Maar Zijn andere werken, zoals het gedoopt zijn met de Heilige Geest, het vervuld zijn met de Geest, Zijn getuigen met onze geest, Zijn verzegelen van de beloften aan ons hart, staan dikwijls te veel op de achtergrond. En toch is de inwoning van de Heilige Geest het zegel waaraan we de christen kennen. Zoals de herder zijn schapen merkt, heeft God al de Zijnen gemerkt met het zegel van de Heilige Geest. De Heilige Geest Zelf, Zijn inwoning in het hart van de gelovigen is het zegel dat al Gods kinderen dragen. 'In Welke gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met de Heilige Geest der belofte'(Ef. 1:13). Gods kinderen bezitten de kindergeest.

De Heilige Geest maakt de belofte persoonlijk

De belofte van God is de enige hoop en zekerheid die een verloren mens heeft. Daar wilde Luther de vrezende en aangevochten zondaar heen leiden. Het geloof vindt zijn zekerheid buiten zichzelf in het Woord.

Het enige wat de gelovige te doen staat, is geloven, zonder zich erom te bekommeren of men waardig is of onwaardig. Luther, *Werke*, dl. 45, p.431

We moeten Luther hier echter niet verkeerd begrijpen. Hij vergat daarbij niet de noodzaak van het getuigenis van de Heilige Geest. Luther heeft diep begrepen, niet het minst door zijn eigen ondervinding, dat er meer voor nodig is dan een verstandelijke overweging. Als geen ander heeft hij met de vraag geworsteld of het beloofde heil wel voor hem was. Hij kon maar niet geloven dat het waar is wat de beloften zeggen, dat er zaligheid en vergeving is in Christus, alleen door zich als zondaar op Christus te verlaten. Het was een hele worsteling om af te zien van alle verdienstelijkheid en tot de ontdekking te komen, dat niets dan geloof vereist wordt. Het is een diepe strijd voor een mens die zijn zonden ziet in het licht van Gods heiligheid, om dit werkelijk te geloven. De Heilige Geest moest Luthers hart verlichten om de evangeliebelofte in haar vrijheid te verstaan en hem te overreden dat de belofte voor hem was en hij niets te doen had dan te geloven en daarop te rusten. Hij wist dat dit te danken was aan de Heilige Geest. De Heilige Geest maakt dat de belofte krachtig en persoonlijk wordt. Waar dat gebeurt, wordt volgens Luther de mens zeker, en wordt het Woord in zijn hart gegrift. Calvijn betrok nog meer dan Luther de Heilige Geest bij de zekerheid van de zaligheid.

Zekerheid van deze natuur is een zaak die boven het vermogen van het menselijk hart is. Het is het deel van de Heilige Geest om binnen in ons te bevestigen wat God in Zijn Woord belooft. Calvijn, Commentaar op 2 Korinthe 1:22.

Calvijn benoemt dit als de tweevoudige werking van de Heilige Geest, namelijk de verlichting van het verstand om het Evangelie te verstaan en de bevestiging daarvan in het hart. De gelovige is daardoor bevindelijk overtuigd van de absolute waarheid van God en Zijn beloften.

We moeten niet menen dat de beloften van ontferming die God geeft, alleen buiten ons waar zijn en in ons niet. Nee, we moeten ze juist innerlijk aanvaarden en zo tot de onze maken. Calvijn, *Institutie*, III.2.16 zie ook: H.Catechismus, vraag en antwoord 21.

Dat Hij dat aanbod, dat in het algemeen gedaan wordt, door deze onmiddellijke, krachtdadige en onwederstandelijke werking zo doet indringen in onze harten met Goddelijke overtuiging, dat wij overtuigd worden, hetgeen God in het algemeen aanbiedt aan anderen, dat Hij dit alles om niet voor ons in het bijzonder aanbiedt en schenkt. Comrie, *Heidelbergse Catechismus*, p.451

Waren de beloften voordien altijd voor anderen, zij worden dan voor ons. Theodorus van der Groe verdedigde eveneens sterk hoe noodzakelijk, hoe persoonlijk en hoe vol zekerheid het getuigen van de Heilige Geest door middel van de beloften van het Evangelie is.

...dat zij dan de belofte aannemen, niet minder of anders, dan alsof God Zelf uit de hemel, met Zijn eigen mond, aldus tot hen spreekt. Van der Groe, Toetssteen van de ware en valse genade, p. 176

Het geloof breekt dan door, de twijfel en de vrees vallen weg. Gods kinderen kennen dit getuigenis van de Heilige Geest door de beloften van God op een persoonlijke en bevindelijke wijze. Bezwaard en bestreden lazen ze in de Bijbel of kwamen ze in de kerk en daar lazen zij een belofte van God of hoorden over een belofte preken, en het was alsof de hemel neerdaalde in hun hart. De belofte van God tilde hen boven alle duisternis en veroordeling uit. De kracht en waarheid van de belofte was dan zodanig, dat men alle bestrijding van de duivel te boven kwam. De liefde en de Persoon van Jezus, Die Zich in de belofte toonde, werd met instemming, vreugde en verwondering omhelsd en aangenomen. Het werd waar in hun hart wat de Catechismus zegt: 'Nu is niet alleen aan anderen, maar ook aan mij vergeving van zonde, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken'.

Op Gods beloften is hun hoop toen gevallen. Op Zijn Woord mogen zij hopen, dat Hij opende en aan de ziel toepaste. Kersten, Meer dan overwinnaars, p. 14

De noodzaak van het getuigenis van de Heilige Geest

Zonder de hulp van de Heilige Geest kan de overtuigde zondaar Gods belofte niet omhelzen en de nodiging van het Evangelie niet aannemen. Alleen wanneer de Heilige Geest Zijn getuigenis bij de belofte voegt, wordt ons bezwaarde hart overreed dat Gods belofte niet alleen voor anderen, maar ook voor ons is. Was het voordien zo onmogelijk de belofte te geloven en op de nodigende stem van het Evangelie tot Jezus te vluchten, nu is het onmogelijk om de belofte niet te omhelzen en nog langer bij Jezus weg te blijven. De Heilige Geest neemt alle bezwaren weg. Alle redeneren houdt op. John Owen zei dat het kind van God, voordat de Heilige Geest met de belofte in het hart getuigde, zijn naam in de belofte niet kon lezen. Er waren allerlei hindernissen en redeneringen, zoals: was ik maar heiliger; was ik maar dieper ontdekt; kon ik maar geloven. De belofte is nu zeer leesbaar. En ze is niet alleen voor anderen, maar ook voor hem!

Ja, wij worden bij ondervinding gewaar dat er in dit geval geen redenering nodig is. De ziel gelooft door een recht uitgaande geloofsdaad haar eigen vergeving. Zonder gevolgen te trekken of besluiten te maken. En mag zulks ook doen op de beloofde vergeving in de belofte. Owen, Verklaring van Psalm 130, p.118

De blijvende noodzaak van het getuigenis van de Heilige Geest

Het geloof in Gods beloften, dat de ziel de zekerheid brengt dat men deel heeft aan Christus en de zaligheid, moet steeds ondersteund worden. We geloven immers niet in een zekerheid die nooit wordt aangevochten.

Wanneer wij leren dat het geloof zeker en gerust moet zijn, stellen wij ons daarbij in elk geval niet een soort zekerheid voor, die voor geen onzekerheid vatbaar is en geen gerustheid die door geen onrust bestreden kan worden.

Calvijn, *Institutie*, III.2.17

De sterkste gelovigen kennen perioden van twijfel en onzekerheid. Het geloof is ook in iedere gelovige niet even sterk. De vader van de maanzieke knaap kon het niet verder brengen dan: 'Ik geloof, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp' (Mark. 9:24). Er is zwak geloof en sterk geloof, groot geloof en klein geloof. Het geloof van Gods kinderen wankelt dikwijls in de strijd en verliest Gods beloften van het heil van Christus uit het oog.

Want we zijn hier, als het ware, op een ruwe zee. De winden en stormen vallen ons iedere minuut aan. We zijn altijd in gevaar verzwolgen te worden. Hoe dan kunnen we staande blijven tegen satan, waar we als arme schapen niet bewapend zijn met een harnas of andere middelen om ons te helpen, indien de beloften niet aan ons hart verzegeld zijn? Calvijn, *Sermons on Ephesians*, p.74

Er kan zo'n tegenstelling zijn tussen Gods beloften en de werkelijkheid van ons leven. Waar de Heere belooft het goede niet te onthouden aan degenen die in oprechtheid wandelen, schijnt ons alleen tegenspoed en ellende te overkomen. Waar de Heere beloofde Zijn werk in ons hart te voleindigen, schijnt dit werk alleen maar meer afgebroken te worden. Waar Hij beloofde dat de zonde niet over ons zal heersen, blijkt de zonde een steeds sterkere macht te worden. Het schijnt alsof de Heere ons heeft verlaten en niet af schijnt te weten van onze nood. Twijfel en ongeloof maken in die strijd Gods beloften verdacht. Bange vragen bezetten onze ziel. Is God wel getrouw? Is Zijn belofte wel waar? Dan zou wat mij nu overkomt, toch niet gebeurd zijn? We zeggen dan met Gideon: 'zo de HEERE met ons is, waarom is ons dan dit alles wedervaren?' (Richt. 6:13). Weet God wel van mijn leed en zorg? 'Hoe zou het God weten, en zou er wetenschap zijn bij de Allerhoogste?' (Ps.73:11). Het kan zelfs zover komen, dat aan Gods bestaan wordt getwijfeld.

Wat is het dan nodig dat de Heilige Geest ons de beloften die God tot ons hart sprak, in herinnering brengt en de zekerheid en betrouwbaarheid daarvan aan ons hart verzegelt. Alleen dan hebben ze de kracht om ons op te richten uit de verslagenheid en het wantrouwen. Het is boven de capaciteit van het menselijk vermogen om te midden van de aanklachten van het geweten en de veroordelingen van de wet zichzelf te verzekeren van Gods vergevende genade. De Geest maakt de belofte van God tot een licht in de

duisternis, een schild om achter te schuilen en tot een zwaard om mee te strijden. In alle aanvechting en duisternis klampt het geloof zich vast aan Gods belofte. Ware geloofservaring is dan ook iets anders dan een prettig, veilig en vreugdevol gevoel. Het is: God en Zijn trouw ervaren in verlatenheid en duisternis. De ervaring van het geloof bevat veel paradoxen. Ze bevat een strijd tussen gevoel en geloof, tussen belofte en vervulling. Het zijn dikwijls tegenovergestelde ervaringen.

De aanvechtingen, de strijd en de ellenden van het leven brengen juist naar de beloften van God. Het geeft de bestreden gelovigen rust en zekerheid. Het geloof kent een 'nochtans' dat boven alle onzekerheden uitstijgt. Gedurende de koers van hun leven worden Gods beloften voor de gelovigen grotere werkelijkheden. In hun leven zijn er dikwijls bepaalde beloften waarmee de Heilige Geest hen sterkt en vertroost. Het zijn beloften die met hen meereizen en een steeds diepere betekenis krijgen. Gods kinderen zeggen David na: 'Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk allang vergaan'(Ps. 119:92)

EXTRA BIJLAGE

MENINGEN OVER ZEKERHEID VAN DE ZALIGHEID

Want ik weet Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag. 2 Timoteüs 1:12.

Wanneer Paulus deze tweede brief aan Timotheüs schrijft, weet hij dat zijn einde nabij is. hij schrijft: 'Want ik word nu tot een drankoffer geofferd, en de tijd mijner ontbinding is aanstaande'(2 Tim. 4:6). Paulus is gevangen te Rome. Zijn proces is reeds zo ver gevorderd, dat hij weet dat de doodstraf het einde zal zijn.

De apostel heeft het over *mijn pand*. Dat is hier niet *mijn bezittingen* of *mijn kostbaarheden*, maar *de zaligheid die ik verwacht*. Paulus is ten volle ervan verzekerd en in het diepst van zijn ziel ervan overtuigd dat Jezus de beloofde zaligheid voor hem bewaren zal. *Tot dien dag*, dat is: de grote dag van de opstanding van alle doden. Het zal voor Paulus de dag zijn waarop hij de door God beloofde zaligheid zal ontvangen. Alles wordt de apostel ontnomen. Zijn zaligheid naar ziel en lichaam kan hem niet ontnomen worden. Dat pand is bij God weggelegd, dat is: in veilige bewaring gegeven. We ontmoeten hier een man met zekerheid. Paulus spreekt zonder aarzeling of twijfel. De dood is een ernstige zaak; het graf is angstaanjagend; de Godsontmoeting is ontzaglijk. Toch is hier een mens die op de rand van de eeuwigheid staat en kan zeggen: Ik zie het alles en ben niet bevreesd, mij wacht de eeuwige zaligheid! Het leert ons dat het mogelijk is om reeds in dit leven zeker te zijn van de eeuwige zaligheid.

Maar deze mening wordt niet door allen gedeeld.

Verskillende meningen

Nu, in dit leven, reeds zeker zijn van de zaligheid, kan dat? En is dat nodig en wenselijk? En bezit iedere gelovige die vaste zekerheid? Moet je dan niet iets heel bijzonders meemaken? Kun je zonder die zekerheid ook zalig worden? Het zijn allemaal vragen rondom de leer van de heilszekerheid. Er zijn ook evenzoveel verschillende antwoorden op die vragen. De één zegt dat zekerheid gemakkelijk is te verkrijgen. Je moet alleen geloven dat God alle mensen en dus ook jou liefheeft, dat Jezus voor alle mensen en dus ook voor jou is gestorven. Als je dit gelooft, heb je zekerheid. De ander zegt dat vanwege de uitverkiezing en het feit dat Jezus alleen voor de uitverkorenen verzoening heeft verworven, je eigenlijk zou moeten kunnen opstijgen in de hemel om je naam in het boek des levens te lezen, voordat je zeker kunt zijn van je zaligheid. De meningen zijn talrijk en de verwarring is hier groot. Laten we kort nagaan hoe er door de eeuwen heen over de persoonlijke zekerheid van de zaligheid is gedacht.

De eerste generatie christenen die we uit het boek Handelingen en de brieven van de apostelen kennen, genoten na hun bekering en hun geloof in Jezus Christus grote zekerheid. Zij waren verwonderd over hun aanneming door God en de vergeving van hun zonden. Het geloof in Jezus Christus bracht hun vrede met God en gaf hun de zekerheid van de eeuwige zaligheid. Zeker zijn van de aanstaande zaligheid was voor hen een normale zaak. De apostelen waren ervan overtuigd dat de mensen aan wie ze hun brieven schreven, ware christenen waren. Zij spraken de gelovigen in hun brieven aan als 'Geliefden Gods en geroepen heiligen'(Rom.1:7), 'Uitverkorenen naar de voorkennis van God de Vader'(1 Petr. 1:2). Zij schreven, zonder enige terughouding, over de zaligheid die hun allen wachtte. (2Kor.5:1). (1Petr. 5:10), (1 Joh. 2:25). Het leed geen twijfel of allen die in Jezus Christus geloofden, waren verlost van zonde en dood en bezaten de blijde verwachting van het eeuwige leven. Zo lezen we van de stokbewaarder: '...en verheugde zich, dat hij met al zijn huis aan God gelovige geworden was', de bekeerde kamerling reisde zijn weg met blijdschap, nadat Filippus in Samaria het Evangelie van Christus had verkondigd en velen zich bekeerden van hun afgoden, lezen we: En er werd grote blijdschap in die stad. Het christen-zijn bracht de blijde zekerheid met zich mee dat door het geloof in Jezus Christus de zonden waren vergeven en het eeuwige leven wachtte. De apostelen wekten de gelovigen op om getroost en niet weifelend hun weg te gaan. Zij moesten geen kinderen in het geloof blijven, maar opwassen tot de volwassenheid. 'Totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs en der kennis van de Zone Gods, tot een volkomen man, tot de mate van de grootte der volheid van Christus'(Ef. 4:13). We lezen wel steeds over strijd met zonde en wereld, dwaling en verzoeking, maar niet of nauwelijks van onzekerheid en twijfel over de persoonlijke zaligheid. De christenen van de eerste eeuwen vertonen in dit opzicht een heel ander beeld dan de gelovigen van vandaag.

De Vroege Kerk

In de eerste drie eeuwen leerde men in overeenstemming met de nieuwtestamentische geschriften, dat door bekering tot God en het geloof in Jezus Christus de eeuwige zaligheid verkregen wordt. Kort en bondig zei men met Paulus: 'Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden'(Hand. 16:31).Men sprak zich radicaal uit over de eeuwige bestemming van de mensen. De gelovigen wachtte na dit leven de eeuwige zaligheid en de ongelovigen wachtte de eeuwige rampzaligheid. In het algemeen kenden de gelovigen zekerheid van de vergeving van hun zonden en het verkrijgen van het eeuwige leven. Zij poneerden dan ook geen dogmatische stellingen over geloof en zekerheid. Het christendom bracht

zekerheid en blijdschap met zich mee. Niet de twijfel, maar de verwondering en de blijdschap over het in Christus verschenen heil stonden op de voorgrond. Toch kwamen er ook al vroeg stemmen op die stelden dat zekerheid van de toekomstige zaligheid onmogelijk was. Dit werd vooral naar voren gebracht in verband met de verborgenheid van de uitverkiezing. Men kan zijn uitverkiezing niet weten en daarom ook niet zeker zijn van zijn zaligheid. In de eeuwen die volgden begon dit steeds meer mee te spelen in de opvattingen over de zekerheid van de zaligheid. Goede werken en christelijke deugden werden nodig geacht om op aarde reeds een gegronde verwachting van de zaligheid te kunnen bezitten. De boete over bedreven zonden kreeg een steeds grotere plaats in het leven van de christenen. De zonden die na de doop bedreven waren, moesten door boetedoening en goede werken worden verzoend. Zolang je niet wist dat voor deze zonden genoeg geboet was, bleef je onzeker over je zaligheid. De troost en de zekerheid van de onverdiende vergiffenis van alle zonden door het bloed van Jezus Christus, werd ondermijnd door de verdienstelijkheid van de goede werken. Twijfel over de persoonlijke zaligheid en vrees voor de hel verdreven de blijde zekerheid die de eerste generaties christenen zo had gekenmerkt. Er kwamen ook stemmen op die leerden dat het niet wenselijk was om hier op aarde reeds zeker te zijn van zijn aanstaande zaligheid. Het zou de mens vermetel en trots maken, terwijl de onzekerheid de ootmoed en de nederigheid bevorderde.

De Rooms-Katholieke Kerk

Het semipelagianisme, dat de medewerking van de mens met God in het zalig worden leerde, begon de christelijke kerk steeds meer te beïnvloeden. Zekerheid van de zaligheid werd daardoor steeds meer afhankelijk van een bepaalde mate van heiligheid, goede werken, vasten en bidden. Je wist echter nooit of je werken voldoende waren om door God met het eeuwige leven beloond te worden. Het gevolg was dat de gedachte dat een mens in het leven reeds zeker kan zijn van zijn aanstaande zaligheid, uit de kerk verdween. De volharding in het geloof werd afhankelijk van het willen en werken van de mens. Geholpen door Gods genade kon men tot het einde volharden. Men was echter nooit zeker dit einde te halen. De weg van de christen werd een weg van eigen inspanning en boete, zonder ooit de zekerheid te verkrijgen dat de zaligheid wachtte.

In zo'n systeem paste geen leer van persoonlijke zekerheid van de zaligheid. In tegenstelling tot de eerste christenen sprak de latere Rooms-Katholieke Kerk dan ook uit, dat niemand reeds in dit leven zeker kon zijn van zijn eeuwige zaligheid. Het was slechts in zeer uitzonderlijke gevallen mogelijk. Men achtte het ook beter voor de christen om niet zeker te zijn van de

zaligheid. De eerlijke twijfel, zo zij dit benoemden, bewaarde voor trotse vermetelheid en bevorderde de nederigheid. *Men oordeelde: eerlijke twijfel is beter dan ijdele zekerheid.* Het heeft geleid tot het boetesysteem van de roomse leer. De zaligheid rustte op een gedeelde grond. Ze rustte niet alleen op Gods genade en de genoegdoening van Christus, maar ook op goede werken, boetedoeningen en de zeven sacramenten van de kerk. De bemiddeling van de kerk verdreef de bemiddeling van Christus. Je wist nooit of je werken en je boetedoening genoeg waren om in de hemel toegelaten te worden. Je was afhankelijk van het oordeel van de kerk. Het geloofsleven in de roomse kerk beweegt zich immers niet om de vraag: hoe weet ik dat ik in waarheid geloof? En hoe ben ik van mijn zaligheid zeker? Maar het concentreert zich op een geheel andere vraag nl: hoe onderhoud ik wat de kerk mij voorschrijft en hoe verdien ik naar het oordeel van de kerk het eeuwige leven? Niet: hoe oordeelt God over mij, maar: hoe oordeelt de kerk als bemiddelaar tussen God en mens over mij?

We kunnen eruit leren, dat wanneer de leer van de rechtvaardiging door het geloof in Jezus Christus verdonkerd wordt, de relatie met God verdwijnt. De grond van de zaligheid wordt dan verlegd naar wat de kerk voorschrijft en naar wat de mens doet. De zekerheid van de vergeving der zonden en het eeuwige leven, die door het geloof in Christus verkregen wordt, verdwijnt daarmee.

De Reformatie

De Reformatie leerde dat geloof en zekerheid bij elkaar horen. Een mens kan nu reeds zeker zijn van zijn eeuwig behoud, en wel om de eenvoudige reden dat het geloof rust op Gods zekere belofte. God heeft Zijn kinderen niet in het ongewisse gelaten. Zijn beloften spreken geen onzekere taal. God verklaart dat ieder die in Christus gelooft niet misschien, maar zeker zalig zal worden. De Reformatie leerde dat de belofte van God de grond is van de zekerheid van de gelovige. Nergens anders is zekerheid te vinden. De persoonlijke worsteling om zekerheid van hun zaligheid had de reformatoren geleerd dat de grond van de zekerheid buiten de mens ligt, in het voor eens en voor altijd volbrachte verlossingswerk van Christus.

Dit is de reden dat onze leer zo zeker en vast is; omdat die ons uit onszelf draagt, opdat wij niet zouden leunen op onze eigen kracht, ons eigen geweten, ons eigen gevoel, onze eigen persoon en onze eigen werken, maar op datgene wat buiten ons is, dat is te zeggen: op de belofte en waarheid van God, Die ons niet bedriegen kan. Luther, verklaring van de brief aan de Galaten, P. 246.

Luther wilde dan ook niet weten van een zekerheid die slechts sommige gelovigen bezitten, die een bijzondere openbaring van Christus hebben ontvangen. Hij noemde zekerheid van de zaligheid het *geboorterecht van*

iedere christen. Door de rechtvaardigmaking van de zondaar, alleen door het geloof in Jezus Christus, heeft de christen een vaste hoop en zekerheid.

Zekerheid was het kenmerk van Luthers geloof. God was in Christus vóór hem, wie zou tegen hem zijn?

Ook bij Calvijn stond de belofte van God in het centrum van de geloofszekerheid. In de belofte vindt het geloof zijn zekerheid.

Het spreken van Calvijn getuigde dikwijls van een gezegende eenvoud. Het geloof rust niet op werken, maar op genade. Daarom kan het zeker zijn van wat God belooft. Hij zegt ervan:

Toch begint het geloof eigenlijk bij Gods belofte, daarin bestaat het en daarin vindt het zijn einddoel. Het geloof zoekt immers het leven in God, en dat wordt niet in geboden of strafaankondigingen gevonden, maar in de belofte van ontferming en dan alleen op grond van genade. Calvijn, Inst., III.2.29

Zekerheid is het kenmerk van het geloof. Niet alleen bij Luther en Calvijn, maar bij alle hervormers. Het is geen hopen en menen, geen vermoeden en gissen. Het is een zekere kennis en een vast vertrouwen.

De remonstranten

De arminianen of remonstranten uit de zestiende eeuw en later, loochenden dat een mens in dit leven reeds zeker kan zijn van zijn zaligheid. Deze gedachte staat in verband met hun visie op de medewerking van de mens met God in het stuk van zalig worden. Dit toont zich vooral in de leer van de volharding. Je hebt vanuit je vrije wil de keus gemaakt om in Christus te geloven en Zijn discipel te worden. Je moet dan ook tot het einde van je leven bij die vrijwillige keus blijven, anders val je af en verlies je de zaligheid. De zaligheid of rampzaligheid is de reactie van God op de keus van de mens. Het is een genade van God, die volgt op onze beslissing om in Jezus Christus te geloven. God helpt de wil om te volharden. De zaligheid die de gelovige bezit is, volgens de remonstrantse gedachte, een verliesbare zaligheid. Zolang je gelooft, heb je haar, maar zodra je niet gelooft, verlies je haar. Of je uiteindelijk zalig zal worden, blijft daarom onzeker. De enige hoop die men volgens hun geschrift, de Remonstrantie, heeft, is dat de Heere de mens die wil blijven geloven, de helpende hand biedt. Voor de rest ben je aangewezen op de kracht van je vrije-wilkeus. Zij achtten zekerheid ook gevaarlijk. De mens kan dan achterover leunen en zeggen: mij kan niets meer gebeuren. Het zou tot een zorgeloos en goddeloos leven leiden. Het is beter om continu te twijfelen. Dat houdt scherp en afhankelijk van God. De Dordtse Synode heeft deze remonstrantse gedachte verworpen. (Dordtse Leerregels, hfst. 5)

Nadere Reformatie

In het midden van de achttiende eeuw is een theologisch debat gevoerd over de vraag of zekerheid bij het geloof behoort of dat dit alleen behoort bij een volwassen en geoefend geloof. Men onderscheidde wezen en welwezen van het geloof. Sommigen wilden de kleinste uitingen van genade, zoals droefheid over de zonde, bekommering over de ziel, hopen op Gods genade, zoeken en verlangen naar vergeving reeds tot het geloof rekenen. Een geloof zonder zekerheid was, volgens hen, ook geloof. Zij wilden hiermee vooral de twijfelende christen te hulp komen. Daarom leerden zij dat de zekerheid dat Christus mijn persoonlijke Zaligmaker is, niet tot het wezen, maar tot het wélwezen van het geloof behoort. Anderen wilden alleen het verzekerd vertrouwen dat Christus mijn Zaligmaker is, tot het geloof rekenen. Ieder die dit verzekerde vertrouwen niet kende, bezat het ware geloof nog niet. Tegen de achtergrond van deze strijd deed Alexander Comrie zijn verklaring over Zondag 7 het licht zien. Hij leerde dat in de wedergeboorte een vermogen om te geloven wordt ingestort. Door dit ingestorte geloof is men reeds Christus ingelijfd. Door het beoefenen van dit geloof wordt men verzekerd van zijn deelgenootschap aan Christus. Het geloof reageert op Gods belofte en brengt het vertrouwen met zich mee. Het is daardoor zeker van de waarheid en betrouwbaarheid van Gods belofte en daardoor van de zaligheid. Comrie betreurde dat men van de hervormers was afgeweken en niet meer zag dat zekerheid tot het geloof of het geloven behoort. Comrie wilde geloofszekerheid onderscheiden van gevoelszekerheid. Hij verloochende hierin zijn Schotse afkomst niet. Er kan een waar geloof zijn, terwijl men toch de vaste troost en het zekere gevoel van de zekerheid van de zaligheid mist. Men kent dan zekerheid terwijl men gelooft, maar kan daarna weer vol onzekerheid zijn. Het diepe gevoel en de blijvende wetenschap dat men deel heeft aan Christus ontbreken dan nog. Over het algemeen bleef het overheersende gevoelen van de puriteinen en de theologen van de Nadere Reformatie, dat zekerheid tot het wezen van het geloof behoort. Zij onderscheidten wezen en welwezen van het geloof omdat zij meer oog wilden hebben voor het kleine en zwakke geloof. Het geloof moet groeien en geoefend worden, maar iedere gelovige bezit een zekere mate van zekerheid. De trap en maat van zekerheid die de gelovigen bezitten is verschillend. De meeste theologen uit de tijd na de Reformatie leerden dat het aankomt op een oprecht en ongeveinsd geloof. Zij besteedden vooral veel aandacht aan het verschil tussen een oprecht en geveinsd geloof. Er is ware en valse genade. Men moet zich daarom door de kentekenen van het ware geloof vergewissen van de echtheid van zijn geloof. Zelfonderzoek naar de echtheid van het geloof werd erg belangrijk. De merktekenen begonnen in de zekerheid van de zaligheid een grote rol te

spelen. Men wordt door de merktekenen verzekerd van de echtheid van zijn of haar geloof en komt daardoor tot de zekerheid van de zaligheid.

Huidige opvattingen

Over de zekerheid van de zaligheid wordt ook vandaag de dag verschillend geoordeeld. De grote meerderheid van het huidige christendom spreekt zeer lichtvaardig over de zekerheid van de zaligheid. Men heeft daar geen twijfel of strijd over. Jezus is voor ons allen gestorven, wij zijn gelovigen, en ons wacht natuurlijk bij het sterven de hemel.

In veel protestantse kerken wordt de zekerheid van de aanstaande zaligheid verbonden met de doop. Je mag, als je gedoopt bent, weten dat God tegen je zegt: Jij bent van Mij! Ik ben je Vader en Christus is je Redder en de Geest woont in je. Je moet nog wel in je leven laten zien dat je echt een kind van God bent. Maar je zaligheid ligt reeds vast in de doop.

In bevindelijke kring wordt daar geheel anders over gedacht. Zekerheid van de eeuwige zaligheid is een zeldzame genade. Wanneer iemand zegt zeker te zijn van zijn eeuwige zaligheid, wordt daar met een zekere argwaan naar geluisterd. Al die mensen die zo zeker zijn van hun geloof en zo roemen in Jezus, vindt men maar oppervlakkig en lichtvaardig. Het grenst bijna aan vermetelheid en brutaliteit om te zeggen dat je zeker bent van je zaligheid. Het is een reactie op de ijdele zekerheid waarover het oppervlakkig christendom spreekt. Velen zeggen zo lichtvaardig: 'Ik ben een kind van God. Ik weet zeker dat ik bij mijn sterven naar de hemel ga'. Als reactie daarop wordt benadrukt dat men dit alleen kan zeggen indien men bepaalde geestelijke ervaringen kent. Voor het ontvangen van geloofszekerheid is een bijzondere ervaring nodig. Niet de belofte van God, maar een bepaalde ervaring is in deze visie de grond van de zekerheid. Mensen die deze ervaring missen, duidt men aan als bekommerden, en de weinigen die deze ervaring bezitten, noemt men verzekerden of doorgeleiden. Men moet gerechtvaardigd zijn in de vierschaar van de consciëntie en verzegeld zijn door de Heilige Geest om de zekerheid van de zaligheid te bezitten. Het gevolg is dat zeker zijn van de zaligheid gezien wordt als een genade die niet voor iedere gelovige bereikbaar is. Het zijn maar enkelingen die daarover kunnen spreken. Men moet iets bijzonders hebben ervaren, zoals Jakob in Pniël. Men moet, zoals men dat noemt, in de afsnijding van het eigen leven, in het verloren gaan onder Gods recht, de verzekering van God hebben ontvangen dat Hij hem tot Zijn kind heeft aangenomen. Dikwijls wordt de zekerheid ook verbonden met een beleving van Pinksteren in de ziel. Men leert dan de Heilige Geest als Persoon kennen en wordt zo vol van de Geest, dat alle twijfel verdwijnt. Kortom, je moet iets bijzonders hebben beleefd om te kunnen zeggen dat je nu reeds zeker bent van je zaligheid. Zekerheid is in deze opvatting niet normaal voor de gelovige, maar zeldzaam. Ze is er niet

voor iedere gelovige. Ze staat in verband met een hoge stand in het geloofsleven. De meeste christenen zijn bekommerden en onverzekerden. Het gevolg is dat onzekerheid en twijfel als normaal worden beschouwd en dat de meeste gelovigen tevreden zijn om zonder zekerheid te leven. Onzekerheid en bekommering is zelfs een bewijs van de echtheid van de bekering. Het getuigt van ootmoed en nederigheid om niet zeker te zijn van je zaligheid. De 'eerlijke twijfel' van Rome is helaas nog steeds springlevend. *In pinksterkerken, evangelische gemeenten en baptistenkerken* leven verschillende opvattingen over de zekerheid van de zaligheid. Er is geen eenduidig standpunt. Dit komt omdat deze gemeenten zeer zelfstandig zijn. Blijdschap en geloofszekerheid kenmerken de evangelische gemeenten. Als gelovige heb je een persoonlijke band met Jezus en dat geeft je de zekerheid van de zaligheid. Die persoonlijke band is wel een gevolg van jouw vrije keus om in Jezus te geloven. Geloven is geloven dat je een zondaar bent en Jezus de Zaligmaker is. Het is de feiten geloven. In de pinksterkerken leeft de opvatting dat het gewone geloof genoeg is om gered te worden, maar dat men voor de volle vreugde moet staan naar een tweede, bijzondere zegen. Het is de doop met de Heilige Geest. Het overstelpt worden door Gods Geest brengt blijde zekerheid met zich mee. Wanneer men alle blokkades die de Geest verhinderen om in ons Zijn volle werk te doen, uit het leven wegdoet en zich helemaal leegmaakt, ontvangt men de doop met de Heilige Geest. Daardoor verkrijgt je zekerheid en bewustheid van je aanneming door God. Het is een onuitsprekelijke, door de Geest gewerkte ervaring van Gods liefde, die dikwijls gepaard gaat met extase en spreken in tongen. Op grond daarvan kan men reeds in het leven zeker zijn van de aanstaande zaligheid. Baptistenkerken stellen in het algemeen, dat wanneer je Jezus ten volle gevolgd bent, en je met de geloofsdoopt hebt laten dopen, je zeker bent van je zaligheid. Er zijn ook baptistengemeenten die zich meer aansluiten bij de reformatische opvattingen over zekerheid en spreken over het getuigenis van de Heilige Geest door middel van het Woord. Terwijl er ook baptisten zijn die het bezitten van zekerheid van de zaligheid gevaarlijk en niet bijbels vinden.

Dit beknopte overzicht van de diverse opvattingen die in de loop der eeuwen in de kerk over de geloofszekerheid hebben geleefd, tonen aan hoe verschillend er gedacht is over de zekerheid van de zaligheid.

Wat is nu de juiste mening? Kan men in dit leven reeds zeker zijn van zijn aanstaande zaligheid of niet? En hoe kun je dit weten? Voor die vragen moeten we naar de Bijbel toe. Want God geeft ons inderdaad geen briefje uit de hemel waarop staat dat we zalig zullen worden. Hij geeft ons wel een Boek uit de hemel, de Bijbel. In dat Boek wordt geleerd voor wie en hoe er zekerheid is van onze zaligheid.